

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
HUMANITARINIS FAKULTETAS
LIETUVIŲ KALBOTYROS IR KOMUNIKACIJOS KATEDRA

JOVITA REZGYTĖ,
kalbotyros studijų studentė

**DEMINUTYVŲ VARTOJIMAS
INTERNETO POKALBIŲ SVETAINĖJE**

BAIGIAMASIS DARBAS

Mokslinė vadovė
doc. dr. **Jurgita MACIENĖ**

Šiauliai, 2006

Turinys

Ivadas.....	3
1. Deminutyvų tyrinėjimų apžvalga.....	6
2. Internetas.....	12
2.1. Bendravimas internete.....	13
2.2. Interneto rašybos savitumas.....	15
3. Interneto daiktavardžių deminutyvų daryba.....	19
4. Daiktavardžių deminutyvų seka interneto pokalbiuose.....	24
4.1. Deminutyvo – deminutyvo vartojimas.....	24
4.2. Prepozicinis daiktavardžio deminutyvo vartojimas.....	27
4.3. Postpozicinis daiktavardžio deminutyvo vartojimas.....	29
4.4. Nedeminutyvo – deminutyvo – nedeminutyvo vartojimas.....	30
5. Daiktavardžių deminutyvų funkcijos interneto pokalbiuose.....	32
6. Interneto būdvardžių deminutyvų daryba.....	41
7. Būdvardžių deminutyvų seka interneto pokalbiuose.....	43
8. Interneto būdvardžių deminutyvų funkcijos.....	46
9. Deminutyvų vartojimas semantinėse figūrose.....	49
Išvados.....	55
Summary.....	57
Šaltinis.....	58
Literatūra.....	58
Priedas (elektroninėje laikmenoje pateikiami interneto svetainėje (www.hot.lt/romance/love.htm) užrašyti pokalbiai nuo 2000 metų liepos 16 dienos iki 2006 metų vasario 8 dienos)	

Ivadas

Darbo objektas, tikslas, uždaviniai

Magistro darbo tema – „Deminutyvų vartojimas interneto pokalbių svetainėje“. Deminutyvai yra mažybinės, maloninės ir apskritai emocinės reikšmės žodžiai, padaryti su specialiomis priesagomis“ (KTŽ 1990; 46). Kiti apibrėžimai yra labai panašūs (žr. TŽŽ (1985; 102), S. Keinys (1999; 51), K. Jautakienė (2000; 19)). Išsamesni apibrėžimai, kur apibūdinami skirtingų kalbos dalių deminutyviniai vediniai, yra pateikiami „Lietuvių kalbos gramatikoje“ (I 1965; 253, 580–584); „Dabartinės lietuvių kalbos gramatikoje“ (1997; 87, 192); „Lietuvių kalbos enciklopedijoje“ (1999; 130).

Ypač daug deminutyvų sudaroma iš daiktavardžių (pvz., *mergelė, upelis*), rečiau – iš būdvardžių (pvz., *mažutis, brangutė*), vienas kitas iš skaitvardžių (pvz., *šimtelis*).

Baigiamojo darbo objektas – lietuvių kalbos daiktavardžių ir būdvardžių deminutyvai: deminutyvų seka interneto pokalbiuose, atliekamos funkcijos. Nagrinėjami deminutyvai, kurie yra vartojami interneto pokalbių svetainėje www.hot.lt/romance/love.htm.

Šio magistro darbo tikslas – ištirti deminutyvų vartoseną interneto pokalbių svetainėje.

Uždaviniai:

1. Aptarti ankstesnius deminutyvų tyrinėjimus lietuvių ir užsienio kalbomis.
2. Apžvelgti internetą, bendravimą jame. Išanalizuoti rašybos savitumą.
3. Išanalizuoti internete vartojamų daiktavardžių deminutyvų darybą, seką tekste ir kokias funkcijas atlieka analizuojamoje pokalbių svetainėje.
4. Aptarti būdvardžių deminutyvų darybą, seką ir funkcijas, kurias atlieka mažybiniai maloniniai žodžiai.
5. Išanalizuoti deminutyvų vartojimą semantinėse figūrose.
6. Apibendrinti rastų deminutyvų (daiktavardžių ir būdvardžių) vartoseną interneto pokalbių svetainėje.

Darbo medžiaga, tyrimo metodai

Deminutyvai atspindi tautos charakterio savitumą, emocionalumą. Lietuvių kalbos deminutyvai tyrinėti nedaug. Išsamiau aprašyta daryba, mažybinių maloninių žodžių reikšmės. Ypač mažai ištirtos deminutyvų atliekamos funkcijos. Tai, kad magistro darbe nagrinėjamas mažybinių maloninių žodžių vartojimas interneto pokalbių svetainėje www.hot.lt/romance/love.htm, yra nauja,

aktualu ir dar netirta. Darbas naujas ir tuo, kad jame aptariama surinktų pavyzdžių (deminutyvų) seka ir atliekamos funkcijos interneto pokalbiuose.

Šio magistro darbo pavyzdžiams naudota medžiaga surinkta iš pokalbių svetainės www.hot.lt/romance/love.htm. Analizuojami pokalbiai, kurie interneto pokalbių svetainėje buvo užrašyti nuo 2000 metų liepos 16 dienos iki 2006 metų vasario 8 dienos.

Turimiems pavyzdžiams analizuoti pasirinktas aprašomasis, analitinis ir statistinis metodas. Išskiriamas tyrimo vienetas – deminutyvas ir turinio (prasminiu požiūriu) vienetas – sakinyš, pasakymas. Atliekama turimo vieneto analizė, interpretuojama deminutyvo vartojimo sakinyje paskirtis. Norint, kad mažiųjų maloninių žodžių vartojimo analizė būtų objektyvesnė, magistro darbe pateikiamas skirtingų deminutyvinių vedinių vartojimas, deminutyvų vartojimo dažnumas. Kartais turimi statistiniai duomenys yra pagrindas teiginiams formuluoti. Deminutyvų vartojimo savitumas atsiskleidžia tik sakinyje, todėl analizuojamas yra ir pats mažasis žodis, ir platesnis kontekstas.

Darbo struktūra

Ši magistro darbą sudaro vienuolika pagrindinių dalių.

Įvade apibrėžiamas darbo objektas, tikslas, uždaviniai. Aptariamas darbo naujumas, aktualumas. Nurodoma, iš kur rinkta medžiaga, pateikti tyrimo metodai.

Pirmame skyriuje aptariami deminutyvų tyrimai lietuvių ir užsienio šalių mokslininkų darbuose.

Antrame skyriuje kalbama apie naują bendravimo priemonę – internetą. Smulkiau aptariamas bendravimas ir interneto rašybos savitumas.

Trečiame skyriuje nagrinėjami interneto pokalbių svetainėje rastų daiktavardžių deminutyvų daryba.

Ketvirtame skyriuje aprašyta daiktavardžių deminutyvų seka interneto pokalbiuose. Išskiriami keturi poskyriai, kur išsamiau aprašyti deminutyvų vartojimo atvejai: deminutyvas – deminutyvas, deminutyvas – nedeminutyvas (prepozicija), nedeminutyvas – deminutyvas (postpozicija), nedeminutyvas – deminutyvas – nedeminutyvas.

Apie daiktavardžių deminutyvų atliekamas funkcijas interneto pokalbiuose rašoma penktame skyriuje.

Šeštame skyriuje nagrinėjama interneto pokalbių svetainėje rastų deminutyvinių būdvardžių daryba.

Septintame skyriuje kalbama apie būdvardžių deminutyvų seką.

Būdvardžių funkcijos interneto pokalbiuose aprašytos aštuntame skyriuje.

Devintame skyriuje kalbama apie deminutyvų vartojimą semantinėse figūrose.

Išvados apibendrinami interneto pokalbių svetainėje (www.hot.lt/romance/love.htm) rasti daiktavardžių ir būdvardžių deminutyvai.

Anglų kalba pateikiama santrauka.

Kai kurie tyrimo rezultatai yra išdėstyti 6 lentelėse, 2 paveiksluose.

Nurodytas šaltinis (www.hot.lt/romance/love.htm). Literatūros sąrašą sudaro 44 pozicijos.

Kad tekstas būtų suprantamesnis, darbe cituojami pavyzdžiai iš dalies ištaisyti. Pakoreguoti raidžių pakeitimai, kai tam tikros raidės pakeičiamos kitomis ir tokiu būdu gaunami panašiai skambantys, tačiau kitaip rašomi žodžiai. Ištaisyti žodžiai, kuriuose nereikalingos raidės yra rašomos be jokios akivaizdžios priežasties. Kur reikia, vietoj *s, z, e, i, u, j, w, x* – rašoma *š, ž, é* arba *ę, y* arba *į, ū* arba *ų, v* arba *u, ks*. Kitos rašybos ir skyrybos klaidos yra netaisytos. Šalia cituojamų pavyzdžių (laužtiniuose sklaustuose) pateikiama tiksli data (metai, mėnuo, diena, savaitės diena), laikas (valanda, minutė, sekundė), kada buvo užrašytas pokalbis interneto pokalbių svetainėje.

Priedas yra šio darbo pabaigoje pridėtoje elektroninėje laikmenoje. Įrašyti pokalbiai iš analizuojamos interneto svetainės (www.hot.lt/romance/love.htm).

Darbo tema skaitytas pranešimas konferencijoje „STUDENTŲ DARBAI – 2006: Bakalaurantų ir magistrantų mokslinių darbų konferencija, skirta Humanitarinio fakulteto 50-mečiui“ (Šiauliai, 2006 m. balandžio 6 d.).

1. Deminutyvų tyrinėjimų apžvalga

Lietuvių kalbininkai nuo seno domisi deminutyvais. Analizuojama jų kilmė, raida, paplitimas ir t. t. „Lietuvių kalbos gramatikos“ (1965) pirmame tome aptariami daiktavardžių ir būdvardžių deminutyvai. „[...] deminutyvų terminas čia suprantamas pačia plačiaja prasme ir apima ne tik mažumą ir malonumą žyminčius žodžius bei formas, bet ir tai, kas kartais atskirai yra vadinama amplifikatyvais (augmentatyvais) ir pejoratyvais (deterioratyvais). Amplifikatyvų (didinamųjų darinių) ir pejoratyvų (menkinamųjų darinių) lietuvių kalboje yra palyginti nedaug, be to, jų daryba yra labai glaudžiai susijusi su tikrųjų deminutyvų daryba [...]“ (LKG I 1965; 253). Išvardijamos ir analizuojamos deminutyvinės daiktavardžių priesagos: *-elis, -ė; -ėlis, -ė; -i(u)kas, -ė; -(i)utis, -ė; -aitis, -ė; -ytis, -ė; -ulis, -ė; -užis, -ė; -(i)ūkštis, -ė; -okšnis; -šė; -inas, -a; -ušis, -ė; -išius (-is), -ė; -ilis (-ius), -ė, -ėzas; -ikė; -(i)okas, -ė; -iotė; -alis, -ė; -(i)ūtis, -ė; -iutis; -ykštis, -ė; -iščias, -ia (-yščia); -ištis, -ė (-yštis, -ė); -ynas, -a; -ėkas, -a; -ėnas; -(i)okšlis; -(i)okštis, -ė; -utas, -a; -eina (-ė); -(el)ka; -aička; -ikas; -uika, -yka; -ekšis, -ė; -(i)ūzas (-iūza); -uolis, -ė; -izna (-yzna), -zna; -aikštis; -elšė; -(i)uška; -uila; -ička, -ičkė; -esas, -a; -etė. Paminėti priesagų junginiai: *-utėlis, -ė; -eliukas, -ė; -elytis, -ė; -eliokas; -eliotė*.*

„Mažybiniai būdvardžiai išsiskiria iš visų kitų būdvardžių savo specifinėmis funkcijomis. Jie gali būti sudaromi iš kiekvieno kokybinės reikšmės pirminio ar pirminę priesagą turinčio būdvardžio [...]“ (LKG I 1965; 580). Aptiriamos priesagos, su kuriomis sudaromi mažybiniai maloniniai būdvardžiai, tai yra: *-utis; -(i)ukas; -(i)ulis; -ėlis; -ytis; -ylis; -elis; -aitis*. Nurodomos įvairios susidariusios reikšmės: didinamoji-pabrėžiamoji, maloninė, išskiriamoji, menkinamoji.

Apie deminutyvų vartojimą tekste įvairiomis prasmėmis rašė J. Pikčilingis „Lietuvių kalbos stilistikos“ (1975) antrame tome. „Ironijos reiškimo priemonė – „perkeltine reikšme“ vartojamos deminutyvinės priesagos *-ėlis, -ė, -(i)ukas, -ė* ir kt. Kalbėdamas apie neigiamą asmenį, neigiamą jo bruožą ar ypatybę, neigiamą reiškinių, autorius, žiūrėk, ima ir pavartoja maloninę ar mažybinę daiktavardį, būdvardžio deminutyvą“ (Pikčilingis 1975; 303).

V. Urbutis knygoje „Žodžių darybos teorija“ (1978) rašo, kad iš daiktavardžio darybos kategorijų labai ryškią modifikacinę reikšmę turi deminutyvai ir (augmentatyvai): dariniu reiškiamą sąvoką čia visada lieka pradinės sąvokos rėmuose, tik skiriasi pridėtinis kvantatyvinis (mažybės ar didybės), kvaliatyvinis (paprastai malonybės ar menkybės) ar iš sykiu kvantatyvinis ir kvaliatyvinis požymis (Urbutis 1978; 168).

Rašydamas apie darybinius sinonimus, K. Župerka mini ir deminutyvus. Jis teigia, kad „lietuvių kalboje labai gausu deminutyvų (yra apie 80 deminutyvinių daiktavardžių priesagų). Iš kai kurių daiktavardžių galima padaryti deminutyvų su keliolika ar keliasdešimt priesagų bei jų kombinacijų: *sesuo* – *sesutė*, *sesytė*, *sesulė*, *sesužė*, *sesikė*, *s eserėlė*, *seserytė*, *seseružė*... Deminutyvus, turinčius vienodą reikšmę ir bendrą emocinį atspalvį (jis dažniausiai maloninis), laikome darybiniais sinonimais“ (Župerka 1983; 42).

Knygoje „Daiktavardžių darybos raida“ (1993) S. Ambrazas išsamiai aprašė daiktavardžių darybos raidą. Jo darbo objektas – veiksmažodiniai daiktavardžiai, kurių labai senoviška daryba. „Jie sudaro aiškią darybos sistemą: veiksmų, veiksmo rezultatų, veikėjų, įrankių ir veiksmo vietų pavadinimus sieja seni glaudūs darybos ryšiai. Be to, veiksmažodiniai daiktavardžiai kartais daromi su darybos afiksais, pasiskolintais iš veiksmažodinių būdvardžių ir vardažodinių daiktavardžių: deminutyvų, ypatybių ir ypatybės turėtojų pavadinimų“ (Ambrazas 1993; 18). Yra skyrelis „Veiksmų pavadinimai su deminutyvinėmis priesagomis *-utis*, *-utė*, *-ūtė*“, kuriame smulkiau nagrinėjama žodžių darybos raida su minėtomis priesagomis.

Ypač išanalizuoti deminutyvų vediniai. „Dabartinės lietuvių kalbos gramatikoje“ (1997) išsamiai aprašyta daiktavardžių daryba. Skyrelyje „Deminutyvai (mažybiniai daiktavardžiai)“ yra rašoma, kad „lietuvių kalba pasižymi dideliu deminutyvų gausumu ir jų darybos įvairumu“ (DLKG 1997; 87). Minimoms mažybinių maloninių daiktavardžių priesagos, priesagų junginiai, pateikiami pavyzdžiai, jie analizuojami. Skyrelyje apie būdvardžius „Priesagų ir galūnių vediniai“ aptariami deminutyviniai būdvardžiai (DLKG 1997; 192–197).

Apie deminutyvus rašė ir S. Keinys knygoje „Bendrinės lietuvių kalbos žodžių daryba“ (1999). Skyrelyje „Mažybiniai daiktavardžiai, arba deminutyvai“ jis pradeda nuo deminutyvų apibūdinimo, išvardina šešias mažybinių daiktavardžių reikšmes (mažybinė, maloninė, mažybinė-maloninė, didinamoji, menkinamoji, savitoji, arba specialioji). Knygos autorius pamini, jog dariausios priesagos yra *-elis*, *-ė* ir *-ėlis*, *-ė* (dar žr. Keinys 1975; 7–56).

1999 metais buvo išleistas A. Klimo sudarytas „Lietuvių kalbos mažybinių (maloninių) daiktavardžių žodynėlis“. Jame galima rasti apie 1400 daiktavardžių, kurie vartojami su mažybinėmis maloninėmis priesagomis. Pratarmėje knygos autorius rašo, kad „lietuvių kalbos daiktavardžiai, paimti iš „Dabartinės lietuvių kalbos žodyno“ (1999) ir dešinėje duodamos jų maloninės / mažybinės formos“ (Klimas 1999; 3).

A. Gudavičius knygoje „Etnolingvistika“ (2000) aptardamas aksiologinę kalbos sistemą, rašo ir apie deminutyvus. Jis pamini du išskirtinius atvejus. „Pirma, su deminutyvinėmis priesagomis gali būti lengvai padaromi daiktavardžiai iš tokių pamatinių žodžių, kurie turi neigiamą loginį ar/ir emocinį vertinimą pačioje šaknyje: *kvailys* – *kvailėlis*, *kvailutis*; *žioplys* – *žioplelis*, *žiopliukas* ir pan. Deminutyvinės priesagos teigiamo vertinimo reikšmė čia „nugali“ šaknies reikšmę ir tokie vediniai, nors ir turėdami neigiamo vertinimo semą šaknyje, iš esmės vertintini kaip turintys teigiamą emocinį vertinimą. Antra, kai vedinys su deminutyvine priesaga padaromas iš pamatinio žodžio, turinčio teigiamą vertinimą (dažniausiai tam tikros pareigybės, aukštesnio socialinio statuso, priklausymo kokiai nors partijai, srovei ir pan.), jis gali įgauti neigiamo emocinio vertinimo (menkinamąją) semą, pavyzdžiui, *protas* – *protelis*, *viršininkas* – *viršininkėlis*, *rašytojas* – *rašytojėlis*“ (Gudavičius 2000; 138).

Deminutyvus tyrinėja J. Macienė. Apie mažiųjų maloninių žodžių stilistiką rašyta daktaro disertacijoje „Lietuvių kalbos deminutyvų stilistika“ (2003). Jos pagrindu parengta knyga „Deminutyvų stilistika“ (2005). Šiame darbe analizuojami deminutyvų pavyzdžiai, surinkti iš VDU Kompiuterinės lingvistikos centro tekstyno, tautosakos, grožinės literatūros, publicistikos tekstų, „Lietuvių kalbos žodyno“ VIII ir XV tomų, Šiaulių universiteto Dialektologijos centro spaudai rengiamo Joniškio šnektų žodyno kartotekos, užrašyti pasakymai iš televizijos, radijo laidų, žmonių pokalbių. Pradžioje aptariami deminutyvų tyrimo aspektai (darybos, vartojimo tyrimai, kitų kalbų deminutyvų tyrimai). Atskirai aprašoma daiktavardžių, būdvardžių ir skaitvardžių deminutyvų stilistika. Taip pat aptariami deminutyvai metakalbiniuose komentaruose. Baigiamosiose išvadose knygos autorė teigia, kad „lietuvių kalbos deminutyvai yra įvairių stilistikos mokslo krypčių tyrinėjimo objektas. Kalbos vienetų stilistikos požiūris padėjo deminutyvus išryškinti kaip darybinius sinonimus, tirti jų tarpusavio konkurenciją ir konkurenciją su nedeminutyvais. Deminutyvų gausumas, emociingumas, lietuviškumas yra tos ypatybės, kurios atspindi tam tikrą lietuvių tautos charakterio savitumą“ (Macienė 2005; 115).

Daiktavardžių ir būdvardžių deminutyvines priesagas, jų darumą, svarbiausias deminutyvų reikšmes ne taip išsamiai yra aptarę ir kiti autoriai: P. Skardžius „Lietuvių kalbos žodžių daryboje“ (žr. Skardžius 1943; 125–126, 131, 133, 137–138, 176–177), E. Jakaitienė „Lietuvių kalbos morfologijoje“ (žr. Jakaitienė ir kt. 1976; 262, 265), A. Paulauskienė „Lietuvių kalbos morfologijoje“ (žr. Paulauskienė 1994; 65–66, 185–186). Šiuose tyrinėjimuose galima rasti informacijos apie tai, iš kokios giminės, kokių pamatinių žodžių yra padaryti deminutyvai,

analizuojamos iš darybos atsirandančios reikšmės. Išvardijamos mažumo, malonumo, mažumo ir malonumo reikšmės, o kartais paminima ir specialioji reikšmė, kuri paprastai suprantama kaip vienintelis dalyko pavadinimas, kai kitaip negalima to dalyko įvardyti.

Nagrinėjama tema parašyta nemažai straipsnių. S. Ambrazas straipsnyje „Lietuvių kalbos nomina agentis istoriniai ryšiai su deminutyvais“ teigia, kad „veiksmožinės ypatybės turėtojų pavadinimai (nomina agentis, toliau – Nag) yra viena seniausių darybos kategorijų“ (Ambrazas 1991; 4). Išvados apibendrinamas visas straipsnis ir teigiama, kad „Nag daryti lietuvių kalboje vartojamos šios deminutyvinės priesagos: *-ikas*, (resp. *-ikis*), *-(i)ukas* (resp. *-(i)ūkas*), *-(i)okas*, *-utis* (resp. *-utas*, *-uta*, *-ūtas*). Iš jų anksčiausiai į darybos paradigmą atėjo priesaga *-ikas*. Dauguma Nag su kitomis deminutyvinės kilmės priesagomis turi mažiškos arba menkinamosios reikšmės atspalvį ir yra žymiai naujesni“ (Ambrazas 1991; 12).

L. Bilkio straipsnyje „Lietuvių priesaginiai deminutyviniai helonimai“ galima rasti informacijos apie vandenvardžius, kurie padeda išsiaiškinti deminutyvų raidą. Chronologiškai skiriami keturi lietuvių deminutyvų sluoksniai:

- 1) indoeuropietiškas: vediniai su determinantu **-k-*;
- 2) atskiruose ide. kalbų dialektuose bei jų grupėse pradėję rasti deminutyvai: vediniai su determinatyvais **-l-*, **-g-/g-*, **-s-* bei su būdvardžių priesaga **-īno-*;
- 3) prabaltiškas: vediniai su determinatyvu **-t-*, būdvardžių priesaga **-ino-* ir ypatybės turėtojų pavadinimų priesaga **-ītio-* (< **-īto-* + **-io-*);
- 4) lietuviškas: vediniai su *-aitis* (*-aitė*), *-eitė*, *-uolis* (*-uolė*), *-yklė*, *-uklis* taip pat su įvairiomis slaviškomis priesagomis (Bilkis 1999; 51).

Minėto straipsnio autorius padaro tokias išvadas, kad „deminutyviniai priesaginės darybos helonimai yra viena iš gausiausių priesaginių helonimų darybos kategorijų – sudaro 31% visų priesagų vedinių. Pagrindą sudaro priesagų *-el-*, *-ėl-*, *-(i)uk-*, *-ait-*, *-(i)ut-*, *-al-*, *-ik-* vediniai“ (Bilkis 1999; 90). Straipsnyje pateikiama informacija ir apie kai kurių priesagų vedinių paplitimo plotus.

Nagrinėjama tema J. Macienė yra parašiusi ir keletą straipsnių: „Lietuvių asmenvardžių deminutyvų vartojimas“ (2001; 43–47), „Deminutyvų seka ir funkcionavimas tekste“ (2002; 59–71), „Lietuvių vardų deminutyvai: daryba ir vartojimas“ (2002; 132–141).

Daktaro disertacijoje „Elektroninis diskursas: kalbos ypatybės ir stilius“ (2001) A. Ryklienė aptaria bendravimą interneto naujienų grupėse. Remiantis internete vartojama kalba, kuri yra

sakytinės ir rašytinės atmaina, siekiama nustatyti ir aprašyti elektroninio diskurso ypatumus. Disertacijoje aprašomi ir deminutyvai, kurių buvo užfiksuota 376, pavartota 997 kartus. Paminimi mažybinių maloninių žodžių ekspresyvūs, emociniai atspalviai, dažniausiai vartojamos priesagos.

R. Miliūnaitė seminare „Vaikų ir jaunimo literatūros vertinimas“ skaitė pranešimą „Kalbėjimo gyvumas – kalbos gyvybė“. Skyriuje „Deminutyvai (maloniniai ir mažybinių žodžiai)“ pranešimo autorė teigia, kad „emocinį krūvį turintys priesaginiai daiktavardžių vediniai dažni ir vaikų, ir suaugusiųjų kalboje, kai šie bendrauja su vaikais“ (žr. http://www.llvs.lt/index.php?lng=lt&content=pages&page_id=163). Aptariama, kaip funkcionuoja deminutyvai vertimų dialoguose. Pateikiami pavyzdžiai, jie analizuojami.

Kitose kalbose taip pat esama mažybinių maloninių žodžių. Vienur jų daugiau, kitur mažiau, o dar kitose kalbose iš viso nevartojami. Tai ypač priklauso nuo žodžių darybos, nors įtakos turi ir tautos kultūra, pasaulėjauta. A. Gudavičius rašo, kad „visuotinai kalbama apie anglosaksų šaltumą bei racionalumą ir slavų mentaliteto emocingumą. Kalbų duomenys daugkart patvirtina šį teiginį. Visų pirma turtingas emocinio vertinimo raiškos arsenalas slavų kalbose ir menkos šiuo požiūriu anglų kalbos galimybės. Pavyzdžiui, tik iš kai kurių anglų tikrinių vardų galima padaryti deminutyvines formas (Susan – Sue, Susie; Pamela – Pam, Pammy, bet Anna – Annie; Mary – Marmie), tuo tarpu rusų ir lenkų galimybės čia labai didelės“ (Gudavičius 2000; 152).

A. Kaukienė, tyrinédama prūsų kalbą, mini ir deminutyvus (knygoje „Prūsų kalbos tyrinėjimai“ (2004) jie vadinami diminutyvais). Aptariami diminutyvai su priesagomis *-ikō-*, *-ukō-*, vediniai su mažybine priesaga *-istiō-*. Ieškoma panašumų su slavų, lietuvių kalbos priesagomis. Knygos autorė daro išvadas, kad „semantiniu požiūriu galima išskirti kelias stambiausias senųjų niekatrosios giminės daiktavardžių grupes: 1) veiksmažodiniai vediniai, reiškiantys veiksmo įrankį, rezultatą ar šiaip kokį su veiksmu susijusį daiktą, 2) įvairios darybos diminutyvai, 3) abstraktai“ (Kaukienė 2004; 38).

Nemažai yra rašyta apie latvių kalboje vartojamus deminutyvus. J. Macienės straipsnyje „Iš lietuvių ir latvių kalbų deminutyvų tyrimų istorijos“ (2002; 73–91) pateikta ne tik lietuvių, bet ir latvių kalbos deminutyvų tyrimo istorija. Gretinamas abiejų kalbų deminutyvų darybos bei reikšmių tyrimas, deminutyvų vartojimo (stilistikos ir pragmatikos) tyrimas. Išvadose teigiama, kad „deminutyvais domisi lietuvių bei latvių kalbas tyrinėjantys mokslininkai, taip pat literatūrologai.

Vediniai aptariami įvairiais aspektais, jie analizuojami ir kaip atskiri kalbos vienetai, ir kaip konteksto elementai“ (Macienė 2002; 85–86).

Apie latvių kalbos deminutyvus dar yra rašoma „Dabartinės latvių literatūrinės kalbos gramatikoje“ (žr. „Mūsdienu latviešu literārās valodas gramatika“ 1959), V. Rūkės-Dravinios knygoje „Latvių kalbos deminutyvai“ (žr. V. Rūķe-Draviņa „Deminutive im Lettischen“ 1959).

Rusų kalboje taip pat yra vartojami deminutyvai. M. N. Kožina, rašydama knygoje apie rusų kalbos stilistiką, aptaria stilistiškai motyvuotus žodžius, tarp kurių minimi ir deminutyvai. Aptiriamos įvairios priesagos, jų reikšmės. Knygos autorė rašo, kad „skirtingos priesagos suteikia žodžiui skirtingus stilistinius ir semantinius atspalvius. Vienos priesagos: **-ичк-**, **-еньк-** – turi mažumo-malonumo reikšmę, kitos: **-ищ-**, **-енн-** – didumo-nepalankumo“ (Кожина 1983; 135).

V. Vinogradova aprašė mažybinius maloninius žodžius, kurie gali perteikti ne tik mažumą, bet ir „malonumą, niekinimą, pažeminimą, pritarimą, ironiją, ir tai dažnai priklauso nuo pasakymo situacijos“ (Виноградова 1984; 80). V. Vinogradova, aptardama knyginę ir šnekamąją leksiką, deminutyvus priskiria šnekamajai (žr. Виноградова 1987; 175–192).

Apie rusų kalbos mažybinių maloninių daiktavardžių, būdvardžių irrieveiksmių darybą rašė V. Lopatinas. Jis teigia, kad mažybinių maloninių žodžių ekspresyvumas priklauso nuo konkrečios situacijos ir tai aptarinėja savo straipsnyje (žr. Лопатин 1987; 143–161).

J. Kurilovičius rašė apie tikrinius vardus, kurie vartojami ne tik su deminutyvinėmis priesagomis, bet ir sutrumpinti iki pirmo skiemens. Taip gaunama „maloninė šaknis“. Autorius pateikia įvairių pavyzdžių su atitinkamais vardais. Pvz., paprasta forma *Edward*, „maloninė šaknis“ *Ed*, vartojama maloninė forma *Eddie*. Sutrumpinta vardo forma suprantama kaip deminutyvas (žr. Курилович 2000; 251–266).

Apibendrinant minėtus deminutyvų tyrinėjimus galima teigti, kad mažybiniai maloniniai žodžiai vartojami ne tik lietuvių, bet ir kitose kalbose. Kuo jų kalboje esama daugiau, tuo išsamiau analizuojami. Aptariama deminutyvų daryba, atsirandančios įvairios reikšmės, kurios gali priklausyti ir nuo konteksto.

2. Internetas

Interneto vartojimo tikslai šiandien labai įvairūs: mokymasis, pirkimas, darbas, laisvalaikis. Svarbią vietą užima naujų technologijų kūrimas. Vis daugiau žmonių jungiasi į interneto pokalbių svetaines, diegia virtualiems pokalbiams pritaikytas technologijas, nuolat auga IRC ir ICQ programų vartotojų skaičius. Nors toks bendravimas, kai monitoriaus ekrane matomi tik bėgantys žodžiai, atrodo labai ribotas, daugybė žmonių visame pasaulyje būtent taip susisieikia vieni su kitais.

Vienas populiariausių tokios komunikacijos būdų – IRC (*Internet Realy Chat* – estafetinis interneto pokalbis). „Tai yra pokalbių sistema su begale kanaluose plepėti susirenkančių vartotojų. Bet kuris IRC tinklas yra sudarytas iš keleto sujungtų tarnybinių stočių. Prisijungę prie vienos iš jų, galite bendrauti su žmonėmis, prisijungusiais prie kitų to tinklo tarnybinių stočių“ (Valavičius 2000; 64–67). Bendravimas juose vyksta iš esmės panašiai. IRC yra tarsi terpė, į kurią žmonės jungiasi norėdami pabendrauti – pasikeisti informacija, papokštauti, paprašyti pagalbos arba tiesiog greičiau praleisti laiką. Vartotojai dažniausiai dalyvauja keliuose kanaluose tuo pačiu metu.

I. Čepulkauskaitė (žr. <http://www.sociumas.lt/Lit/nr19/irc.asp>) pokalbių temas lietuviškuose IRC kanaluose skirsto taip:

1. Pokalbiai apie realius pasaulio ir Lietuvos įvykius.
2. Pokalbiai apie asmeninius kanalo dalyvių reikalus: apie pažįstamus žmones, egzaminus, keliones, automobilių taisymą ir pan.
3. Flirtas – labai dažnas reiškinys tiek pasaulinėje, tiek lietuviškoje IRC praktikoje; tiesa, lietuviška situacija gerokai skiriasi nuo pasaulinės tuo, kad čia dalyviai gyvena arba tame pačiame mieste arba yra atskirti per nedidelį atstumą, todėl užsimezgęs interaktyvus flirtas sparčiai tampa realus (užmezgus tokį kontaktą, labai greitai klausiama vardo, amžiaus, prašoma atsiųsti nuotrauką ir siūloma susitikti).
4. Susitikimų („meet“) organizavimas – šios temos svarba itin priklauso nuo kanalo. Kai kuriuose kanaluose realūs vartotojų susitikimai vyksta labai dažnai. Aptariama ne tik tai, kada, kur ir kaip vyks susitikimas, bet ir dalinamasi išpūdžiais, prisiminimais iš anksčiau vykusių susitikimų.
5. Ginčai – gana plati sfera. Ginčas gali būti teigiamas – tiesiog draugiškas pažįstamų persimetimas šmaikščiomis frazėmis, arba neigiamas – tikri konfliktai tarp vartotojų.

6. Pagalbos prašymas – labai dažnas reiškinys. Prašoma labai įvairios pagalbos – pavyzdžiui, patarimo, kur gauti egzamino bilietų sprendimus, kaip rasti tam tikrą gatvę, prašoma išversti tam tikrą frazę ir pan.

7. IRC kanaluose gana dažnai reklamuojamasi – siūloma įsigyti tam tikrų dalykų (pvz., egzaminų bilietai, referatai) arba kviečiama aplankyti kokį kanalą arba tinklą.

8. Žaidimas – gana dažna tema IRC kanaluose. Jo metu imituojamos tam tikros situacijos, pasakojamos linksmos istorijos, „piešiami“ piešinėliai arba net keičiamasi tarpusavyje pravardėmis („nick’ais“), bet tik tarp gerų pažįstamų ir t. t. (Čepulkauskaitė 2006).

Interneto tarnybinės stotys teikia įvairias paslaugas. Tai yra:

- pasaulinis žiniatinklis;
- elektroninis paštas;
- konferencijos (naujienų grupės);
- tiesioginiai pokalbiai interneto pokalbių svetainėse;
- bylų siuntimas;
- bylų paieška;
- radijo ir vaizdo laidų transliavimas (Dagienė, Žandaris 2002; 5).

Internete daug vietos skiriama bendravimui. Visa tai vyksta elektroniniu paštu, konferencijose, tiesioginėse pokalbių svetainėse. Šiam darbui svarbiausia yra interneto pokalbių svetainės, bendravimas jose.

2.1. Bendravimas internete

„Naujosiomis technologijomis paremtas INTERNET tinklo plėtojimas iš esmės keičia žmonijos veiklos ir bendravimo galimybes“ (Kuncaitis ir kt. 1999; 6). Internete pokalbiai vyksta specialiuose pokalbių svetainėse esančiuose virtualiuose kambariuose, vadinamuose kanalais. Kiekvienas kanalas turi savo pavadinimą, arba pokalbio temą, kuria turėtų būti kalbama tame kanale. Didžiausioje pokalbių svetainėje www.chart.lt yra tokie kanalai: Bendras, LGames, MediaSearch, Top100, Books, Drauguziai, Lietuva. Kanalo pavadinimas lyg ir nieko konkretaus

nepasako. Kartais visiškai neatitinka pokalbių turinio, kurį gali lemti ir tuo metu kanale esančių pašnekovų nuotaika, dienos įvykiai, tam tikros aktualijos.

Pokalbių svetainėje www.hot.lt, iš kurios buvo rinkti pavyzdžiai, yra tik vienas kanalas, ir jame visi pokalbiai susiję su meile. Pašnekovai dalijasi patirtimi, guodžiasi, prašo pagalbos, patarimo ir t. t. Pokalbių svetainėje esančiame archyve galima rasti rašančiųjų pasisakymus nuo 2000 metų, todėl iš surinktų pokalbių galima pastebėti, kad čia daugiausia lankosi nuolatiniai pašnekovai. Iš pokalbių galima spręsti, kad rašantieji yra dar jauni, mažai patirties meilės srityje turintys asmenys.

Kalba yra įžengusi į naują raidos etapą. „Pastaruoju metu rašytinė ir sakytinė kalba tarsi baigia apeiti raidos ciklą: raštas, atsiradęs kaip sakytinės kalbos atspindys, vėliau išsirutuliojęs į atskirą ir autonomišką kalbos atmainą, dabar vėl vis dažniau fiksuoja sakytinę kalbą” (Ryklienė 2000; 99).

Naujas raidos etapas – internetas. Elektroninis diskursas (toliau ED) – kalba, kuri vartojama bendraujant internetu. A. Ryklienė rašo, kad ED turi ir sakytinės, ir rašytinės kalbos bruožų. Todėl vieni ją vadina sakytinės ir rašytinės kalbos hibridu, kiti – kalbėjimu rašant.

SAKYTINĖ KALBA ---> ELEKTRONINIS DISKURSAS <--- RAŠYTINĖ KALBA

ED su rašytine kalba sieja tam tikri požymiai:

- tekstinė forma,
- ilgalaikiškumas,
- siuntėjo ir gavėjo vietos koordinatės nesutampa,
- laiko koordinatė gali sutapti (bendraujant sinchroniškai),
- laiko koordinatės gali ir nesutapti (bendraujant nesinchroniškai),
- redagavimo galimybė,
- fiksuotumas (Ryklienė 2000; 100).

A. Ryklienės (2000; 100) teigimu, su sakytine kalba bendravimą internete sieja:

1. Dialogiškumas:

- pokalbis vyksta su vienu (el. paštas) pašnekovu,
- su grupe (naujienų grupės) pašnekovų,
- pokalbių dalyvis yra ir siuntėjas, ir gavėjas.

2. Sintaksinė struktūra:

- netaisyklingai sudėlioti sudėtiniai sakiniai,
- skyrybos ženklai rašomi dažnai ir gausiai (taip perteikiama tam tikra intonacija).

Sakytinę ir rašytinę kalbas tyrinėjantis kalbininkas J. Lotmanas yra rašęs, kad sakytinė ir rašytinė kalba veikia viena kitą, „skirtingomis kultūros epochomis tai pasireiškia kaip siekimas sakytinės kalbos dėsnius pritaikyti rašytinei ir atvirkščiai – rašytinės sakytinei“ (Lotman 2004; 166).

2.2. Interneto rašybos savitumas

Interneto pokalbių svetainės išsiskiria kitokiu kalbėjimu, nes bendravimas vyksta greitai, neapgalvotai, o tai lemia atitinkamą rašybą, minčių dėstymą. Dažnai pokalbį sudaro klausimai ir atsakymai. Būdingi specifiniai posakiai, žodžių sutrumpinimai, iškraipymai. Galima išskirti keletą bendrų kalbos vartojimo tendencijų.

Viena jų – raidžių pakeitimai: tam tikros raidės pakeičiamos kitomis ir tokiu būdu gaunami panašiai skambantys, tačiau kitaip rašomi žodžiai.

Kai kada raidės sukeičiamos, kad be lietuviško raidyno būtų galima išreikšti tam tikrą garsą. Pvz., *net pati nzn kodel ash dabar rashau chia...gal noriu tik ishsipasakoti kas mane slegia,o gal ieshkau pagodos....* [2005 m. birželio 29 d., trečiadienis, 00:10:01] = net pati nežinau, kodėl aš dabar rašau čia... Gal noriu tik išsipasakoti, kas mane slegia, o gal ieškau paguodos. Neretai taip rašomi ir deminutyvai. Pvz., *asharelle* [2005 m. balandžio 27 d., trečiadienis, 14:11:10] = ašarėlė; *Mano mazhyteje shirdyje* [2005 m. kovo 26 d., šeštadienis, 22:02:54] = mano mažytėje širdyje; *Ir tik vienam lange mazha shviesele dega... / Shirdele laimes, meiles kupinos...* [2005 m. kovo 26 d., šeštadienis, 21:59:31] = ir tik vienam lange maža švieselė dega... / Širdelė laimės, meilės kupina.

Kitais atvejais visiškai nereikalingos raidės yra rašomos be jokios akivaizdžios priežasties. Pvz., *nes kaij nutinka tokei dalykaij manaij kad viena tu ta iskenteij,viena taijp liudejaij,liejaij asaras...bet pasirodo as klydau....:)))* [2005 m. balandžio 7 d., ketvirtadienis, 19:25:18] = nes, kai nutinka tokie dalykai, manai, kad viena tu tai iškentėjai, viena taip liūdėjai, liejai ašaras... Bet pasirodo, aš klydau....:))).

Deminutyvuose dažniausiai vietoj *i* rašoma *j*. Pvz., *Sweiki zmogiukaj =)* [2004 m. liepos 11 d., sekmadienis, 21:32:13] = Sveiki, žmogiukai; *kita sawajtele jew bus 3menesiukaj kajp ash ir jis*

vel kartu.. [2004 m. kovo 2 d., antradienis, 17:04:57] = kitą savaitėlę jau bus 3 mėnesiukai kaip aš ir jis kartu.; *kaip seniai jums rašiau mieli žmogučiai* :)) [2003 m. rugpjūčio 16 d., šeštadienis, 00:14:03] = kaip seniai jums rašiau, mieli žmogiukai; *kajp žinot man dar tik 16...visdar esu mergaitė*;)) [2003 m. liepos 1 d., antradienis, 11:46:20] = kaip žinot man dar tik 16... Vis dar esu mergaitė ;)).

Kita tendencija – skaičių naudojimas norint greičiau parašyti. Pvz., *nors man tik 16(jam 18) mes jau kartu du mėnesiai, bet jau supratau, kad aš jį myliu, kad nieko geriau už jį nerasiu* [2005 m. rugsėjo 5 d., pirmadienis, 18:06:32] = *nors man tik 16 (jam 18), mes jau kartu du mėnesiai, bet jau supratau, kad aš jį myliu, kad nieko geriau už jį nerasiu*; *tejp lawkiu kito 5dienio...../ susimatysiu su JUO...../ su žmogučiu kuris jew bevejk 4menesej nebera mano.../ su žmogučiu apie kury galvoju diena naktly....* [2003 m. gruodžio 6 d., šeštadienis, 20:02:45] = *taip lauki kito penktadienio..... / susimatysiu su juo..... / su žmogučiu, kuris jau beveik keturi mėnesiai nebėra mano... / su žmogučiu, apie kurį galvoju dieną naktį. Nepasitaikė pavyzdžių, kad būtų rašomas deminutyvas naudojant kokį nors skaičių.*

Trečiasis ypatumas – sutrumpintų žodžių vartojimas. Pvz., *Kartais mataj **kjp** jie vaiksto kartu, susikibe ir **pan**..tada pavydas užverda nerealus, **kj** mataj jog **tj** kas dar prieš savaite priklausė man, **db** priklauso kitam..* [2006 m. sausio 5 d., ketvirtadienis, 16:46:24] = kartais matai, kaip jie vaikšto kartu, susikibę ir panašiai.. Tada pavydas užverda nerealus, kai matai, jog tai, kas dar prieš savaite priklausė man, dabar priklauso kitam... . Mažybiniai maloniniai žodžiai trumpinami įvairiai. Pvz., *ech, **mergyt**...* [2005 m. vasario 22 d., antradienis, 17:37:45]; ***Doviliux*** [2004 m. birželio 10 d., ketvirtadienis, 10:50:08] = Doviliuks; ***weetux*** [2002 m. kovo 1 d., penktadienis, 10:57:08] = vytuks; ***Endriux*** [2002 m. vasario 13 d., trečiadienis, 15:12:50] = Endriuks.

Būdingi specialūs grafiniai ženklai, kurie atstoja veido išraišką . „Emoticons – (emocijos) taip pat vadinamos šypsenėlėmis – žinutės autoriaus emocijas atspindintys simboliai (žr. 2 priedą). 1979 metais jas naudoti pasiūlė Kevin MacKenzie“ (Valavičius 2000; 14). Pvz., SVEIKINU :)) [2003 m. spalio 21 d., antradienis, 22:20:06]; emm....;)) mastytojau tu pirma ishmok nenusukinet y shonus, o tada jau paziuresim;**DDDD** wat...xi xi;)pp [2003 m. birželio 11 d., trečiadienis, 17:11:56] = emm....;)) mastytojau, tu pirma išmok nenusukinėti į šonus, o tada jau pažiūrėsime ;DDDD va... chi chi ;pp; Mylekit..ir bukim mylimi:)))GERU JUMS SHVENCHIU:))))))***** [2001 m. gruodžio 29 d., šeštadienis, 18:30:45] = Mylėkit.. ir būkit mylimi :))) GERŲ JUMS ŠVENČIŲ :))))*****. Analizuojamoje interneto pokalbių svetainėje šypsenėlės dažniausiai yra sakinių pabaigoje. Kartais pasitaiko, kad rašomos ir

Be šypsenėlių, žodžiai ar frazės, kuriuos kalbant būtų galima pabrėžti intonacija, interneto pokalbių svetainėse išskiriami brūkšneliais, žvaigždutėmis ar kitais ženklais, o žodžiai, parašyti didžiosiomis raidėmis, gali reikšti įvairias emocijas. Įvairūs rašytinės kalbos paralingvistiniai elementai (taškai, dvitaškiai, šauktukai ir t. t.) vartojami gausiai, dažnai rašomi ne po vieną. Pvz., *bet taj ne tas pac kas jausti mylimo zmogucio sirdies plakima...ech....MYLIU JUS mano mylimieji zmogeliookaj...;)@*~*@*~*@*~*@** [2003 m. rugsėjo 2 d., antradienis, 15:22:48] = bet tai ne tas pats, kas jausti mylimo žmogučio širdies plakimą... Ech... MYLIU JUS mano mylimieji žmogeliukai...;) @*~*@*~*@*~*@*; mes Europos cempionaj!!!!!!!!!!:) unreal!!!!!!!!!!!! ;) jega žmones!!!!!!!!!!!!:) myliu jus visus.....!!!!!!!!:)))))) o labewsiai savo buvusy biarniooooooka..;) kuris su manim dar ir daba sirdelej..;) xi.!:) MES LAJMEJOM!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!:) [2003 m. rugsėjo 15 d., pirmadienis, 15:12:57] = mes Europos čempionai!!!!!!!!!! :) Nerealu!!!!!!!!!!!!!! ;) Jėga, žmonės!!!!!!!!!!!!!!:) Myliu jus visus.....!!!!!!!!:)))))) O labiausiai savo buvusį bernioką.. ;) kuris su manim dar ir dabar širdelėje.. ;) Chi.! MES LAIMĖJOM!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!); O kur tas musu Meiliukas? Meiliuk kur Tu? Kur prapuolei? Neramu darosi:(gal vel zadi mus palikti?:((MEILIUK auuuuuuuuuuuuu.....:)))) [2003 m. spalio 13 d., pirmadienis, 22:52:56] = O kur tas mūsų Meiliukas? Meiliuk, kur tu? Kur prapuolei? Neramu darosi ;(Gal vėl žadi mus palikti?:((MEILIUK, auuuuuuuuuuuuu. Iš pavyzdžių matyti, kad deminutyvai rašomi šalia gausiai vartojamų paralingvistinių elementų tik dar geriau perteikia rašančiojo emocijas.

17

netiesiogiai, per raštą. Paprasčiausias tokios motyvacijos atvejis yra sakininės kalbos emfatinės (pabrėžiamosios) intonacijos rašytinis imitavimas“ (Župerka 1997; 10).

Apibendrinant analizuojamos interneto pokalbių svetainės rašybos savitumus, galima paminėti S. Baranauskienės straipsnyje „Lietuvių kalba interneto labirintuose“ išvardytas keturias pagrindines priežastis, kodėl interneto pokalbių puslapiuose dauguma besilankančių vartotojų nesistengia rašyti be klaidų:

- pirma, forume neužsiregistravus net tikru vardu, tapatybės nustatyti neįmanoma. Tuo labiau, jei diskutuojį pasirinkę slapyvardį. Tikru vardu ar pavarde pasirašiusieji paprastai klaidų palieka mažai arba išvis jų nepalieka;
- antra, laiko trūkumas niekam ne naujiena, kad šiandienos žmogus – skubantis žmogus;
- trečia, pinigų taupymas. Jei vartotojas interneto paslaugomis naudojasi interneto svetainėse, kur už praleistą laiką tenka mokėti, retas kuris praras brangias minutes dėl lietuvių kalbos taisyklingumo;
- ketvirta, visuomenėje nesuformuota nuostata, kad kiekvienas save gerbiantis lietuvis privalo tiek kalbėti, tiek rašyti taisyklinga gimtąja kalba (Baranauskienė 2006; 66–67).

3. Interneto daiktavardžių deminutyvų daryba

„Dabartinėje lietuvių kalbos gramatikoje“ (1997) yra rašoma, kad deminutyvais, arba mažybiniais maloniniais vediniais, laikomi priesagų vediniai, padaryti iš daiktavardžių ir žymintys tą patį ar bent tos pačios rūšies dalyką kaip ir pamatinis žodis, tačiau paprastai skirtingo dydžio (dažniausiai – mažesnį, rečiau – didesnį) ar bent taip nusakytą, kad būtų matyti to dalyko vertinimas bei su juo susijusios emocijos, kurios gali būti kuo įvairiausios (nuo pasigėrėjimo iki pasibjaurėjimo). Lietuvių kalboje deminutyvai sudaromi su įvairiomis priesagomis. Pavyzdžiui, *bernas, bernužis, bernelis, bernužėlis, bernaitis, berniokas, berniokėlis, berniūkštis, berniūkštėlis, bernykštis, bernykštėlis, bernėkas, berniokšlis* ir t. t. Dabartinėje lietuvių kalbos gramatikoje galima rasti net keliasdešimt skirtingų priesagų, kurios sudaro įvairius mažybinius maloninius žodžius.

A. Paulauskienė rašo, kad dariausios daiktavardžių deminutyvų priesagos yra šios: *-elis, -ė (kalnelis, senelis, senelė), -ėlis, -ė (dobilėlis, nugarėlė), -iukas, -ė (šuniukas, kačiukė, gerviukas, gerviukė), -utis, -ė (kiškutis, pievutė), -ytis, -ė (brolytis, mergytė), -ulis, -ė (žmogulis, dėdulė, sesulė, gegulė), -užis, -ė (bernužis, saulužė), -iūkštis, -ė (žvėriūkštis, mergiūkštė), -okšnis (ledokšnis, upokšnis, krūmokšnis)* (Paulauskienė 1994; 66).

Interneto pokalbių svetainėje iš viso buvo rasti 1857 pavyzdžiai su bendrinėje kalboje vartojamomis priesagomis. Skirtingų daiktavardžių deminutyvų pavyzdžių buvo 352 (žr. 1 lentelę „Bendrinėje kalboje vartojamos priesagos“).

1 lentelė

Bendrinėje kalboje vartojamos priesagos

Priesagos	Deminutyvų skaičius	Skirtingų deminutyvų skaičius
<i>-(i)ukas, -ė</i>	599	119
<i>-(i)utis, -ė</i>	353	63
<i>-ytis, -ė</i>	288	39
<i>-inas, -a</i>	245	2
<i>-elis, -ė</i>	230	81
<i>-ėlis, -ė</i>	116	40

Priesagos	Deminutyvų skaičius	Skirtingų deminutyvų skaičius
-aitis, -ė	19	3
-ulis, -ė	4	4
-užis, -ė	3	1
	Iš viso: 1857	Iš viso: 352

Pateiktoje pirmoje lentelėje matyti, su kokiomis priesagomis deminutyvų buvo rasta daugiausiai, o kokių mažiųjų maloninių žodžių analizuojamoje interneto pokalbių svetainėje www.hot.lt/romance/love.htm vartojama vos po kelis.

„Lietuvių kalbos gramatikos“ (1965) pirmame tome rašoma, kad „priesaga *-elis, -ė* – tai dariausia lietuvių kalbos deminutyvinių daiktavardžių priesaga“ (LKG I 1965; 254). Analizuojamoje interneto svetainėje pagal darumą penktoje vietoje, nes buvo rasta tik 230 pavyzdžių su šia priesaga.

„Lietuvių kalbos morfologijoje“ (1976) priesagos *-elis, -ė* ir *-ėlis, -ė* priesaginių daiktavardžių daryboje laikomi vienos morfemos variantais. Šiame darbe minėtos priesagos analizuojamos kaip atskiros, o ne variantai. Iš surinktų deminutyvų matyti, kad pavyzdžių su *-elis, -ė* (230) buvo rasta daugiau negu su priesaga *-ėlis, -ė* (116).

Daugiausia pavyzdžių su *-(i)ukas, -ė*, iš viso net 599. „Lietuvių kalbos gramatikos“ (1965) pirmame tome rašoma, kad „šios priesagos daiktavardžiai grožinės literatūros kūrinių kalboje sudaro maždaug nuo dešimtadalio iki penktadalio visų daiktavardžių deminutyvų (LKG I 1965; 265). Taip pat nemažai pavyzdžių su priesaga *-(i)utis, -ė* (353), *-ytis, -ė* (288).

Rečiau vartojama priesaga – *-aitis, -ė* (19). „Beveik visi priesagos *-aitis, -ė* deminutyvai yra padaryti iš konkrečios reikšmės daiktavardžių. Dažnesni yra moteriškos giminės vadiniai“ (LKG I 1965; 272). Analizuojamuose pokalbiuose taip pat vartojami moteriškos giminės mažiųjų maloniniai daiktavardžiai, pvz., *mergaitė, kepuraitė*.

Priesagos *-ulis, -ė* darumas yra ribotas. Iš viso rasti tik 4 pavyzdžiai (*sesule, Ingule, Astulis, dendulis*).

Rasti trys pavyzdžiai su priesaga *-užis, -ė* (*meilužis, meilužė*). „Šios priesagos deminutyvai, gana būdingi liaudies dainoms, literatūrinėje šnekamojoje ir raštų kalboje yra visai reti“ (LKG I

1965; 275). „Lietuvių kalbos gramatikos“ (1965) pirmame tome yra paminėtas rastas pavyzdys *meilužė*. Šis žodis suprantamas kaip daiktavardis, kuris yra toliau nuo tikrųjų deminutyvų.

Be jau aptartų pavyzdžių, dar galima išskirti grupę priesagų, kurios yra vartojamos ne tik bendrinėje kalboje, bet ir tarmėse. Analizuojamoje interneto pokalbių svetainėje buvo rasta 40 pavyzdžių su šiomis deminutyvinėmis priesagomis: *-(i)okas*, *-ynas*, *-ikė*, *-ka*, *-uška*, *-ička* (žr. 2 lentelę „Tarmėse ir bendrinėje kalboje vartojamos priesagos“).

2 lentelė

Tarmėse ir bendrinėje kalboje vartojamos priesagos

Priesagos	Deminutyvų skaičius	Skirtingų deminutyvų skaičius
<i>-(i)okas</i>	13	3
<i>-ynas</i>	12	1
<i>-ikė</i>	6	5
<i>-ka</i>	5	4
<i>-uška</i>	2	2
<i>-ička</i>	2	1
	Iš viso: 40	Iš viso: 16

Priesaga *-(i)okas* yra būdinga rytų aukštaičiams, dzūkams, nors pasitaiko ir kitose tarmėse. Visi rasti dvylika pavyzdžių – *berniokas*. „Lietuvių kalbos žodyno“ (1968) I tome daiktavardžiui *berniokas* yra pateikiamos trys reikšmės: „1. berniukas; 2. paaugęs vaikinai, jaunikaitis; 3. samdinys, bernas“ (LKŽ I 1968; 769).

Dešimt pavyzdžių rasta su priesaga *-ynas* (*vaikynas*), kuri ypač vartojama dzūkų. „Lietuvių kalbos gramatikoje“ yra skiriamos dvi šios priesagos vedinių grupės. Pirmai grupei priklauso deminutyvai, kurie turi menkinamąją reikšmę. Įdomu tai, kad „dzūkų ploto šiaurinėje dalyje ta reikšmė dažniausiai yra susijusi su didumu, pietinėje – su mažumu“ (LKG I 1965; 283).

Su priesaga *-ka* hibridinių vedinių pasitaiko įvairiose tarmėse. Jie daromi tik su moteriškos giminės daiktavardžiais, pvz., *Katrinka*, *Evelinka* ir t. t.

Priesagą *-uška* „turi *dainuška* (*dainiuška*) „daina, dainelė (dažnai paprastesnė, nerimta)“, [...]; tie hibridiniai vediniai yra pažįstami daug kur tarmėse, pasitaiko ir raštuose“ (LKG I 1965;

286). Analizuojamoje interneto pokalbių svetainėje rastas deminutyvas su minėta priesaga – *Aušruška*.

Deminutyvas *mergička* yra daug kur pažįstamas ir vartojamas. Pokalbių svetainėje rasti tik du pavyzdžiai su šia deminutyvine priesaga.

Paskutinės trys paminėtos priesagos (*-ka*, *-uška*, *-ička*) yra svetimos bendrinei kalbai, nes hibridinės.

Daiktavardžių deminutyvai dažniausiai sudaromi su viena priesaga, bet pasitaiko, kad ir iš kelių, tai yra dviejų, trijų ar dar daugiau. Tai daroma siekiant sustiprinti mažiškinio maloninio žodžio reikšmę. Dvipakopių deminutyvinių priesagų vartojimas analizuojamoje pokalbių svetainėje nėra dažnas. Iš viso buvo rasti aštuoni pavyzdžiai (žr. 3 lentelę „**Dvipakopės tarmėse ir bendrinėje kalboje vartojamos priesagos**“).

3 lentelė

Dvipakopės tarmėse ir bendrinėje kalboje vartojamos priesagos

Priesagos	Deminutyvų skaičius
<i>-eliukas</i>	5
<i>-učiukas</i>	1
<i>-ulytė</i>	1
<i>-eliokas</i>	1
	Iš viso: 8

Iš lentelėje pateiktų duomenų matyti, kad iš viso buvo rasti aštuoni pavyzdžiai su dvipakopėmis priesagomis: *-eliukas* (5) *-učiukas* (1), *-ulytė* (1), *-eliokas* (1).

„Literatūrinėje kalboje antrąją priesagą dažniausiai eina *-ėlis*, *-ė*, *-iukas*, *-ė*, *-ytis*, *-ė*“ (LKG I; 288). Iš surinktų pavyzdžių matyti, kad daugiausia pavyzdžių su antra priesaga *-iukas*. Pvz., *žmogeliukas*, *žmogučiukas*.

Su dvipakope priesaga *-ulytė* rastas vienas pavyzdys, tai yra vardo *Asta* deminutyvinė forma *Astulytė*.

Priesaga *-eliokas* laikoma tarminė ir vartojama rytų aukštaičių. Rastas tik vienas pavyzdys su šia priesaga – *žmogeliokas*.

Apibendrinant minėtus pavyzdžius galima teigti, kad daiktavardžių deminutyvai dažniausiai sudaromi su bendrinėje kalboje vartojamomis deminutyvinėmis priesagomis. Iš viso rasti 1905 pavyzdžiai. Daugiausia pavyzdžių su *-(i)ukas, -ė* (599). Taip pat nemažai su priesagomis: *-(i)utis, -ė* (353), *-ytis, -ė* (288). Rečiau vartojamos priesagos *-aitis, -ė* (19), *-ulis, -ė* (4), *-užis, -ė* (3). Pavyzdžių su tarmėse ir bendrinėje kalboje vartojamomis priesagomis buvo 40. Dažnesnės priesagos *-(i)okas* (13), *-ynas* (12). Retesnė priesaga yra *-ikė* (6). Taip pat rečiau pasitaikė pavyzdžių su hibridinėmis priesagomis: *-ka* (5), *-uška* (2), *-ička* (2). Kartais mažybiniai maloniniai daiktavardžiai sudaromi ir su keliomis priesagomis iš karto. Rasti aštuoni pavyzdžiai su keturiomis dvipakopėmis priesagomis: *-eliukas* (5), *-učiukas* (1), *-ulytė* (1), *eliokas* (1).

4. Daiktavardžių deminutyvų seka interneto pokalbiuose

Analizuojamuose interneto pokalbiuose daiktavardžių deminutyvai (pagal vietą sakinyje) vartojami įvairiai. Galima skirti keletą mažiųjų maloninių žodžių vartojimo atvejų: deminutyvas – deminutyvas, deminutyvas – nedeminutyvas (prepozicija), nedeminutyvas – deminutyvas (postpozicija), nedeminutyvas – deminutyvas – nedeminutyvas.

4.1. Deminutyvo – deminutyvo vartojimas

Ypač daug pavyzdžių, kur vieno rašančiojo tekste pavartoti du vienodi deminutyvai tame pačiame arba greta esančiuose sakiniuose. Pvz., [...] *vieni ja džiaugiasi, kiti ja nusivilia ir bando daugiau nebemylėti, bet kaip tu žmogau gali nebemylėti jei bent **trupinėlis** meilės, šilumos yra kiekvienoj širdy... Ir jei sako kad tu nesugebi nei kiek mylėti, nei kiek parodyti bent **trupinėli** meilės, tai netiesa, kiekvienas žmogus myli, [...]* [2003 m. balandžio 7 d., pirmadienis, 19:58:44].

Kelis kartus pavartoti tie patys mažiųjų maloniniai žodžiai kartais nurodo asmens, daikto vertinimą, kuris dažniausiai būna teigiamas. Pvz., [...] *tik kad prieš savaitę sutikau labai mielą **vaikiną**..dabar draugauju su juo..jis žino kad aš dar kažką jaučiu savo buvusiam, bet nieko nesako...jis supranta kad aš tą **vaikiną** mylėjau labai labai.. [...]* [2003 m. birželio 6 d., penktadienis, 15:29:42]; [...] *pirmą kartą užėjau į šitą **puslapiuką**...bet čia taip nuostabu...;*) *čia visi kalba taip atvirai...gaila, kad anksčiau šito **puslapiuko** neaptikau, kai man buvo taip liūdna... [...]* [2003 m. birželio 6 d., penktadienis, 15:29:42]; *Kokie nuostabūs **žmogučiai** čia susirinkę, tiesiog miela širdžiai skaitant jūsų rašteliuos:)* *Džiaugiuosi, kad yra tokiu **žmogučių**, kurie moka būti laimingi* [2003 m. spalio 14 d., antradienis, 16:51:54]. Rašančiojo požiūrį rodo platesnis kontekstas, šalia deminutyvų esantys žodžiai (*sutikau labai mielą **vaikiną**; užėjau į šitą **puslapiuką**... Bet čia taip nuostabu...; nuostabūs **žmogučiai**...*), kurie perteikia teigiamą vertinimą.

Neretai teigiamas vertinimas parodomas maloniai kreipiantis į kitą asmenį. „Tam reikalui paprastai renkamės kreipinį švelninančias deminutyvų formas“ (Šimėnaitė; 63). Pvz., *na jau **mergaitės** ir jus ta vasarytė paveikė. Tai va **mergaitės** norėjau atsisveikint iki rudens... tai va liunkiu daug aistringų nakčių.. gaila, kad nesumanim :(nu gal rudenį pasidžiauksim kartu.. tai bučiuoju visas **merginas** karštai karštai :**** [2003 m. birželio 15 d., sekmadienis, 01:50:22]; *mūsų guodėjas ir geradarys :) tai aišku, kad **Meiliukas**:)) O kur tas mūsų **Meiliukas**? **Meiliuk** kur Tu? Kur*

prapuolei? Neramu darosi:(gal vėl žadi mus palikti?:((MEILIUK auuuuuuuuuuuu.....:)))) [2003 m. spalio 13 d., pirmadienis, 22:52:56]; *Vilniuke, mažute / aš čia!!!!!!!!!!!! / aš visada su tavimi kai tik tau manęs reik...;))~~ / jeigu kas tai gali kad ir į e-mail man parašyt.....:P~~~ / vat.....;)) / laukiam tavo pasipasakojimų.... / mylim mes tave mažute.. =]*~**~***** [2004 m. vasario 7 d., šeštadienis, 18:19:19]. Kreipiantis į kitą asmenį mažiuku maloniniu daiktavardžiu perteikiamas rašančiojo palankumas.

Daug rečiau parodomas neigiamas rašančiojo požiūris. Pvz., [...] *MYLIU tave, Mažuti... (nors koks tu mažutis :))) Juk įskaudinau mane, palikai, sužeidei lyg paukštį, kuris tik norėjo būti laisvas... [...]* [2003 m. rugpjūčio 16 d., šeštadienis, 00:14:03]; [...] *aš labai sunkiai pasitikiu merginomis, niekada iki galo nepasitikėjau savo paskutine mergina [...]* [2003 m. rugpjūčio 16 d., šeštadienis, 11:19:48]. Neigiamas vertinimas susijęs su gailesčiu, nes iš konteksto matyti, kad rašantysis yra nusivylęs.

Be vertinimo, dar galima matyti ir tikslinimą, kai pakartojant tą patį deminutyvą šalia pateikiama nauja informacija. Pvz., [...] *užtat kaip man gera žinot kad dabartinis vaikynas mane labai myli...;)) vakar sėdėjom jo draugo gimtadieny.. ir aš su tuo draugu pradėjau kalbėt.. o jis sako:žinai tavo bachuriukas taip tave myli.. [...]. mano dabartinis vaikynukas yra labai pavydus...;)) [...]* nežinau kaip ten viskas bus...mano bachuriukas sako: [...] [2003 m. birželio 20 d., penktadienis, 08:39:36]; *Meiliukas labai dėkuoja Justyte'i... / Labai malonu girdėti Jam tokius žodžius... / Dovanotų Jisai Jai rožytę... / Bet deja...Jis nuo Jos toli... / Meiliukas yra įsimylėjęs visus žmogeliukus... [...]* [2003 m. rugsėjo 2 d., antradienis, 21:46:00]. Iš pateiktų pavyzdžių matyti, kad pakartojant tą patį deminutyvą, nors rašoma apie tą patį asmenį, pasakoma daugiau (*vaikynas mane labai myli ir vaikynukas yra labai pavydus; Meiliukas labai dėkuoja ir Meiliukas yra įsimylėjęs*).

Antrą kartą vartojant mažybinių maloninių žodį parodomas ne tik tikslinimas, bet ir akcentavimas. Pvz., [...] *už gėrio, laimės lašelį reikia sumokėti savo kainą:), ne lašelis o visas neišsemiamas vandenynas* [2003 m. rugpjūčio 13 d., trečiadienis, 20:47:50]; *Kai surandi tą antrą savo sielytę(meilė susideda iš vienos sielytės 2 kūnuose), tai atrodo sapnuoji ir netiki tuo džiaugsmu, kuriuo aš džiaugiuos jau greit metukai ir kasdien vis labiau ir labiau... [...]* [2004 m. gegužės 5 d., trečiadienis, 10:22:41].

Neretai keletą kartų parašytas mažybinis maloninis žodis rodo, jog rašančiajam tai yra svarbu, todėl taip akcentuojamas aprašomas dalykas. Pvz., [...] *kaip kentėjau dėl to... / žmogučio, kuris užkariavo mano širdelę... / mylėjau jį..... ir vis dar myliu..... / tikėjau, kad kitas žmogutis man gali padėt jį pamiršt.... / [...]* tai susimatysiu su JUO..... / su žmogučiu kuris jau beveik 4 mėnesiai nebėra mano... / su žmogučiu, apie kurį galvoju dieną naktį.... / su žmogučiu, kurio net

nr ir visus sms buvau ištrynus, kad jį pamirščiau... / su žmogučiu.. su kuriuo esu praleidus nuostabiausias savo gyvenimo dienas... [...] [2003 m. gruodžio 6 d., šeštadienis, 20:02:45]; [...] su tuo vaikinu aš kažkada draugavau. [...] dabartinis mano vaikinas atsirado prieš du metus. o šitą myliu dvigubai ilgiau. bet... na čia pas mane labai sunki situacija. viską galėčiau atrody išspręsti. palikti dabartinį ir tada šiek tiek pakovot dėl trokštamo vaikino meilės. [...]. Tas vaikinas irgi tarsi bėga, bet taip pat buvo tokių dalykų, dėl kurių mano vaikinas labai supykta. aš nepasilieku nei vienos jo sms, net jo nr ištrinu iš dalies tam, kad mano vaikinas nesijaudintų [2005 m. vasario 18 d., penktadienis, 17:40:04]. Ypač svarbu yra žmogus, nes po šešis kartus pavartoti deminutyvai: žmogutis, vaikinas.

Esti pavyzdžių, kuriuose vartojami vienodi deminutyvai gretimuose sakiniuose, nors rašoma apie skirtingus asmenis. Pvz., *aš irgi išsiskyriau su vaikinu po pusės metų draugystės - irgi neturėjau kam pasiguosti... Aš taip pat kaip ir tu dabar turiu mielą vaikiną, bet vis dar myliu savo buvusį... Viskas taip panašu... Man taip gera būdavo su juo... su dabartiniu mano vaikinu viskas ne taip - aš nemoku būti su juo, nes buvau pripratusi prie senojo vaikino, prie jo šypsenos, jo lūpų, jo žvilgsnio.. [...]..mano buvęs vaikinas nesimoko mano mokykloje.. [...] [2003 m. birželio 6 d., penktadienis, 19:10:43]; Kodėl dabar draugauju su vaikinu, kuriam jaučiu tik mažutę simpatiją...? Kodėl jį apgaudinėjau taip, kaip mane apgaudinėjo buvęs vaikinas? [...]. Pasistenkime būti laimingos, neleiskime vaikinams mūsų apgaudinėti ir skaudinti...:))) [2003 m. birželio 9 d., pirmadienis, 12:10:41]. Deminutyvu vaikinas įvardijami du skirtingi asmenys, tai yra vaikinai, nes prieš tai yra paminima: buvęs, senasis arba dabartinis.*

Pasitaikė pavyzdžių, kur tuo pačiu deminutyvu kreipiamasi į daugelį, o paskui – konkretinama. Pvz., *Oi, žmogiukai... jaučiuosi tokia susimaišiusi!!! Nebežinau ką daryti, nebemoku susigaudyti savo jausmuose, [...]... teko suprasti ir užjausti žmogutį :))). [...] Nors myliu vieną žmogutį, vistiek kitam žmogiukui taip norisi pasakyti "Neišvažiuk".....:))) [2004 m. sausio 2 d., penktadienis, 21:13:33]. Pradžioje kreipiamasi į daugumą (žmogiukai), o vėliau minimi konkretūs asmenys (vieną žmogutį, kitam žmogiukui).*

Neretai keli daiktavardžių deminutyvai vartojami su skirtingų šaknų deminutyviniais vediniais, nors pavadinamas tas pats asmuo, daiktas, reiškiny.

Siekiant išvengti vienodų žodžių pasikartojimo kartais vartojami skirtingi mažybiniai maloniniai žodžiai, kurie atlieka estetinę funkciją. Pvz., *Daugiau nei prieš metus, kai dar draugavau su mylimu žmogučiu - ji man irgi išpildė norą :))) Norėjau padaryti staigmeną savo vaikinukui...*

[...]... keista, bet gimtadienį man suorganizavo mano buvęs **vaikinas**... Ne, ne tas, kurį as myliu - turėjau dar vieną, jis mano klasiokas...Jis patinka man, bet...ne taip kaip mano **mažiukas** :))) Bet..., kodėl gi ne? Fainas **vaikinukas** suorganizuoja man gimtadienį ir aš turėčiau nesutikti... [...] [2003 m. gruodžio 17 d., trečiadienis, 14:40:49]; [...] nerimą kelia tai, kad prieš mane jis turejo **panelę**, su kuria išdraugavo metus, jų santykiai buvo tikrai rimti, mylėjo vienas kitą..išsiskyrė dėl to, kad ta **mergina** išdavė jį su kitu, na o nuo to prasidėjo, kad jis stengėsi užmiršti ją, kol išblėso jausmai..jo kely aš pasirodžiau, kai jų su ta **mergina** santykiai buvo kritiški.ruošėsi skirtis..tad išsiskyręs su **panele**, mes dar pusę mėnesio pabendravom ir pradėjom draugauti.. [...] [2005 m. rugsėjo 8 d., ketvirtadienis, 15:48:45]. Iš pavyzdžių matyti, kad rašantieji įvairiai vartoja panašios reikšmės deminutyvus. Vienas interneto pokalbių svetainėje rašantis savo draugą įvardija net keliais skirtingais mažiubiniiais maloniniais žodžiais. Pvz., *žmogutis, vaikinukas, mažiukas*. Kitas rašantis draugo buvusiąją vadina *mergina, panelė*.

Deminutyvų įvairovė rodo ne tik norą nekartoti vienuodų žodžių, bet ir rašančiojo požiūrį. Pvz., [...] *ačiū nors ir už žodinę rožytę justytė jaučia kad tai pati gražiausia gėlytė pasaulyje iš pačio meiliausio vaikinuko :P~ ačiū...:))~**~***~** [2003 m. rugsėjo 3 d., trečiadienis, 15:05:41]; [...] *noriu suvilioti savo vaikiną, kad turėčiau jį ilgai..nebenoriu vieną dieną su juo skirtis..nes jaučiu, kad atradau jau ta žmogutį, su kuriuo norėčiau nugyventi visą savo likusį gyvenimą* [2005 m. rugsėjo 3 d., šeštadienis, 09:00:24]. Deminutyvai *rožytė – gėlytė* (paminima, kad pati gražiausia); *vaikinas – žmogutis* (asmuo, su kuriuo norima nugyventi visą likusį gyvenimą) rodo teigiamą rašančiojo vertinimą.

4.1. Prepozicinis daiktavardžio deminutyvo vartojimas

Kai pamatinis žodis rašomas vėliau nei mažiubinis maloninis žodis, tai yra prepoziciškas deminutyvo vartojimas. Analizuojamuose interneto pokalbiuose tokių pavyzdžių buvo rasta nedaug.

Vengiant kartoti tuos pačius žodžius kartais pasirenkama deminutyvo – nedeminutyvo seka. Pvz., Šis **puslapiukas** nuostabus, dėkoju VILNIUKEI, kuri ir nurodė šį puslapį.labai įdomu paskaityti apie meilę, apie išgyvenimus [2003 m. gruodžio 12 d., penktadienis, 23:09:54]; [...] *niekas nepakeis to stipraus jausmo mano širdutėje, niekas nesugebės to padaryti, netgi laikas nesugeba. [...]*...aš negaliu ant jo pykti, negaliu, nes mylinti širdis to nesugeba, bent jau manoji to negali daryti [...] [2005 m. vasario 18 d., penktadienis, 12:05:10]. Rašoma apie tą patį asmenį, daiktą, todėl

siekiant išvengti monotonijos pradžioje rašomas deminutyvas, o paskui nedeminutyvas (estetinė funkcija).

Tik vienas pavyzdys, kai pirmiausia eina daiktavardžio deminutyvas, o paskui pamatinis žodis, kuriuo tikslinama. Pvz., *bet va tas **bachuriukas**(kas skaitė mano anuos laiškus tas žino, kad bachūro vardas Marčius)....* [2003 m. rugpjūčio 6 d., trečiadienis, 14:57:41].

Neretai gali būti jaučiamas tam tikras vertinimas. Rašančiojo požiūris būna dvejopas, tai yra teigiamas ir neigiamas. Daugiau rasta pavyzdžių, kur atsispindi teigiamas rašančiojo vertinimas. Pvz., *[...]...Juk tokį vardą turi tiek daug **žmogučių**., bet man jis toks vienintelis...vienintelis žmogus, kuris padėjo man suprasti ką reiškia mylėti, pasiūlgi, kentėti... [...]* [2003 m. birželio 9 d., pirmadienis, 12:10:41]; *[...] gaila man liūdinčių **žmogiukų**...buvo ir man sunkių akimirų, kai paliko mylimas žmogus...tada aš jo nevertinau* [2005 m. sausio 21 d., penktadienis, 19:55:33]; *panašiai yra ir su meile, aš myliu ta **žmogiuką**, bet paprasčiausiai bijau įskaudinti kitą žmogų ir dėl to labai labai liūdžiu :(((* [2005 m. vasario 22 d., antradienis, 15:24:43]. Pateikti pavyzdžiai rodo, kad šiuo atveju rašančiojo vertinimas yra teigiamas.

Rečiau rodomas neigiamas rašančiojo požiūris. Pvz., *Aš išimylėjau / **Merginą** geltonplaukę / Kai ilgoj eilėje / Prie degtinės laukiau / Ir širdis taip smarkiai / Meile suliepsnojo / Kad gražuolei mergai / Starką dovanojau* [2002 m. rugpjūčio 4 d., sekmadienis, 11:59:34].

Kartais ne tik vengiama tų pačių žodžių pasikartojimo, bet rodomas ir vertinimas. Pvz., ***žmogučiai**.. kaip manot ar gali būti meilė tarp dviejų žmonių, kai vienas iš jų nepasitiki kitu...?* [2003 m. birželio 25 d., trečiadienis, 19:10:17]; *Nors vienu **žmogučiu** čia mažiau, kuris lies ašarėles dėl prarasto mylimo žmogaus.)* [2003 m. gruodžio 15 d., pirmadienis, 16:07:10]; *jau bus **3mėnesiukai** kaip aš ir jis vėl kartu... va.....;) / o jei iš viso paskaičiuot, kiek mes su juo išbuvom kartu, tai šią savaitę jau 6 mėnesiai...;)~~* [2004 m. kovo 2 d., antradienis, 17:04:57]. Šiuo atveju, mažybiniai maloniniai žodžiai atlieka estetinę ir vertinamąją funkcijas.

Prepozicinis deminutyvų vartojimas galimas ir tada, kai po pamatinio žodžio eina ne mažybinis maloninis vedinys, o tik artimos reikšmės daiktavardis. Pvz., *Galbūt jis bėga nuo manęs, nes aš turiu **vaikiną**. Turiu žmogų, kuris mane tiesiog dievina* [2005 m. vasario 18 d., penktadienis, 14:08:48]; *[...] taip mano **vaikinas** ir Jis nesutaria.jie tiesiog negali vienas apie kitą gražiai kalbėt.maniškis Jį laiko konkurentu. [...]* [2005 m. vasario 18 d., penktadienis, 14:08:48]. Pavyzdžiuose matyti, kad kalbama apie tą patį asmenį (*vaikiną*), bet vengiant tų pačių žodžių pasikartojimo greta esančiuose sakiniuose vartojami nedeminutyviniai daiktavardžiai *žmogus*,

maniškis.

4.1. Postpozicinis daiktavardžio deminutyvo vartojimas

Iš surinktų pavyzdžių matyti, kad retai deminutyviniai daiktavardžių vediniai pamatinio žodžio atžvilgiu vartojami postpoziciškai. Nežymėtuoju stilistinės opozicijos nariu pirmiausia pavadinama, o tik vėliau vertinama, tikslinama, siejama. Norint išvengti žodžių pasikartojimo atliekama ir estetinė funkcija.

Pamatinis žodis ir daiktavardžio deminutyvas gali žymėti tą patį denotatą. Pvz., [...] *sutikau Jį, bet aš JAM patikau labai nei JIS man, tiksliau labai kračiausi šio žmogaus, netikėjau jo meile, [...]!prireikė visų metų, kad suvokčiau, kaip šitą SAVO ŽMOGIUKĄ velniškai MYLIU!!!!!!! (lazda turi 2 galus-juk netikėjau ir sakiau ne, niekada) bet aš kaskart trokštu bent prie jo priglust, bet pajauš jo šilumą, alsavimą, balsą, pamatyt gilų žvilgsnį...o tiksliau, noriu, kad ŠI ŽMOGIUKĄ matyčiau kasdien, kasnakt, kasryt... [...]* [2003 m. kovo 14 d., penktadienis, 23:45:36]. Minėtas deminutyvas (ŽMOGIUKAS) atlieka kelias funkcijas. Siejamas tekstas pakartojant tą patį daiktavardį kelis kartus. Mažybinis maloninis žodis (ŽMOGIUKA) parašytas didžiosiomis raidėmis, o tai rodo vertinimą.

Kartais daiktavardžio deminutyvu nusakoma konkrečiau. Pvz., *paukščiai, kurie mosuoja sparnais ir,tarsi gaudydami tolstančios saulės spindulį, šoka nuostabų šokių medžių šakomis... Tai lyg jausmas, kai tavo širdis pagauna klaidžiojantį saulės spindulėlį...* [2003 m. balandžio 1 d., antradienis, 22:32:03]. Tikslinamoji funkcija, kuri rodo, kad interneto vartotojas rašo ne tik apie didelius (saulės spindulys), bet ir mažus (spindulėlis) dalykus.

Neretai nedeminutyvas ir deminutyvas siejami hiperonimo ir hiponimo santykiais. Pvz., *gal tą žmogų tikrai mylėjau..gal tai buvo galima pavadinti meile...bet praradau savo vaikynuką dėl savo kaltės...;((([2003 m. birželio 6 d., penktadienis, 15:29:42]; įsimylėk tokį žmogų..kuris būtų kaip ir tu..angeliukas...;) / tada nenukentėsi... / nenusipelnė toks žmogučiukas kaip tu kentėt..... / neteisingas šis pasaulis.....* [2003 m. gruodžio 3 d., trečiadienis, 20:51:51]. Iš pateiktų pavyzdžių matyti, kad pradžioje vartojamas platesnės reikšmės žodis. Juo nėra konkretizuojama. Deminutyviniu daiktavardžiu tiksliau įvardijamas tam tikras asmuo (tikslinamoji funkcija).

Mažybinio maloninio žodžio vartojimas po nedeminutyvo kartais parodo vertinimą, kuris gali būti teigiamas arba neigiamas. Pvz., *Labutis mimoza:) na paklausiau tavęs ir nusipirkau vakar keletą testų, padariau tik 2 bet abu buvo..... Neigiami!!! [...]* ačiū nuostabiausiai ir supratingiausiai

mergytei MIMOZYTEI:))p [2004 m. gruodžio 1 d., trečiadienis, 21:30:49]. Šiuo atveju parodomas ypač teigiamas rašančiojo vertinimas, kurį patikslina apibūdinimas (*nuostabiausiai ir supratingiausiai*).

Pamatinis žodis ir daiktavardžio deminutyvas žymi skirtingus denotatus. Pvz., [...] *nesu aš toks geras žmogus, kaip tu galvoji. labai džiaugiuosi, kad esi laiminga. nors vienu žmogučiu daugiau pasaulyje, kuris laimingas yra [...]* [2004 m. gruodžio 7 d., antradienis, 17:34:27]; *kiekvieną kartą pamačius žvaigždę prašau jos to paties..kiekvieną kart, kai galiu sugalvoti norą taip pat prašau..kad dangus man atsiųstu angelą..ir kiekvieną kart sutikus ką nors klausiu pati savęs: ar tai ir yra tas, kurio aš taip prašiau žvaigždės..? bet jis taip nėra kartelio ir nebuvo mano angelas..neišduok savo svajonių..!* [2006 m. vasario 7 d., antradienis, 20:54:20]. Deminutyvas ir nedeminutyvas vartojami gretimuose sakiniuose. Mažybinis maloninis žodis rodo vertinimą, taip pat atlieka ir estetinę funkciją, kai siekiama išvengti tų pačių žodžių pasikartojimo.

Esama pavyzdžių, kur postpoziciškai vartojami keli skirtingi deminutyvai, bet jie yra artimos reikšmės žodžiai. Tam tikrame kontekste jie tampa sinonimais.

Nedeminutyvo – deminutyvo seka kartais patikslina aprašomą denotatą. Pvz., *tas žmogus buvo mano pirmoji meilė..tačiau jo jausmai man buvo visai kitokie..jis buvo ir yra lb gražus vaikinąs..kaip ir visi gražuoliukai – mergišius..* [2005 m. rugpjūčio 4 d., ketvirtadienis, 23:36:59]. Deminutyvais (*vaikinas, gražuoliukas*) patikslinama platesnė sąvoka (*žmogus*). Perteikiamas neigiamas rašančiojo požiūris.

4.4. Nedeminutyvo – deminutyvo – nedeminutyvo vartojimas

Rasta pavyzdžių, kuriuose daiktavardžių deminutyvai vartojami tokia seka: nedeminutyvas – deminutyvas – nedeminutyvas. Toks daiktavardžių vartojimas rodo vertinimą, tikslinimą. Čia nesiekama žodžių įvairovės, nes vartojamas tas pats daiktavardis. Pvz., *Kiekvieną kartą, kai tu bandai mane suprasti, kadangi tau tai svarbu, mano širdis pradeda skleisti sparnus: labai mažiukus sparnelius, labai menkus sparnus, bet visgi sparnus [...]* [2003 m. gegužės 6 d., antradienis, 11:46:33]. Šis pavyzdys rodo, kad rašantysis patikslina daiktavardį *sparnai*. Deminutyvu perteikiamą mažą dydį tik dar labiau sustiprina prieš tai parašyti žodžiai (*labai mažiukus*).

Vertinimas atspindi pavyzdžiuose, kur rašoma apie žmogų. Rašančiojo požiūris gali būti dvejopas, tai yra teigiamas arba neigiamas. Pvz., *Gyvenimas skaudinantis tik tada, kai supranti, kad kažką myli...imi stengtis dėl to žmogaus o skaudžiausia yra tada kai tas "mylimas" **žmogutis** to nevertina. Skaudu kada savo paskutinį meilės lašą atiduodi jam o jis jo nepriima, tai lyg tas pats kaip perverti širdį peiliu...o taip žmonės elgiasi labai dažnai net nesusimąstydami* [2004 m. rugsėjo 11 d., šeštadienis, 21:31:26]. Čia aprašomas asmuo vertinamas neigiamai.

Teigiamai aprašomi asmenys, kurie lankosi analizuojamoje interneto pokalbių svetainėje. Pvz., *Kiek skaitau tai taip ir negaliu atsižavėti čia rašiusių žmonių išgyvenimais....beskaitant **žmogučių** pasokojimus apie daug ką susimąstau...atrodo, kad ką pasakoja meile nusivylę ar nuo meilės kentęję žmonės kažkuo yra panašūs į mane.... [...]* [2005 m. balandžio 7 d., ketvirtadienis, 19:25:18].

Apibendrinant aptartus pavyzdžius galima teigti, kad mažiabiniai maloniniai daiktavardžiai vartojami tokia seka: deminutyvas – deminutyvas, deminutyvas – nedeminutyvas (prepozicija), nedeminutyvas – deminutyvas (postpozicija), nedeminutyvas – deminutyvas – nedeminutyvas. Daugiausia pavyzdžių rasta, kai tas pats rašantysis tekste vartoja kelis vienodus deminutyvus. Prepoziciškai deminutyvai vartojami tikslinant, perteikiant vertinimą. Mažiabinių maloninių žodžių vartojimas postpoziciškai nėra dažnas analizuojamoje interneto pokalbių svetainėje. Nežymėtuju stilistinės opozicijos nariu pirmiausia pavadinama, o paskui vertinama, tikslinama, siejama. Estetinė funkcija vartojama siekiant išvengti vienodų žodžių pasikartojimo. Rečiausiai daiktavardžių deminutyvai vartojami seka: nedeminutyvas – deminutyvas – nedeminutyvas.

5. Daiktavardžių deminutyvų funkcijos interneto pokalbiuose

Apie deminutyvų funkcijas tekste yra rašyta J. Macienės knygoje „Deminutyvų stilistika“ (2005). Rašoma, kad „galima skirti keturias daiktavardžių deminutyvų vartojimo tekste funkcijas: dvi pagrindines, susijusias su deminutyvų daryba (jas tekste deminutyvai atlieka dažniausiai) – tikslinamąją ir vertinamąją (resp. Ekspresyvinę) bei dvi papildomasias – teksto siejamąją (resp. integracinę, tematinę-semantinę, struktūrinę-semantinę) ir estetinę“ (Macienė 2005; 41). Remiantis šiuo skirstymu toliau analizuojami interneto pokalbių svetainėje www.hot.lt/romance/love.htm rasti deminutyvų pavyzdžiai.

Tikslinamoji funkcija. „Deminutyvinis daiktavardžio vedinys patikslina, aiškiau nusako kitu žodžiu įvardytą asmenį, gyvūną, reiškinių, savybę“ (Macienė 2005; 41). Pvz., [...] *nžn, ką daryt....neužtenka to kad mirė geriausias pasaulyje žmogutis-mano prosenelė...* [...] [2003 m. rugpjūčio 6 d., trečiadienis, 14:57:41]; *nes negaliu būti tokia, kokios Jis manęs nori. Jis nori, kad aš būčiau kaip tos senovės Sumerijos ir Babilonijos, ir Graikijos Deivės-‘Šventuolės ir Prostitutės’. O aš tik paprasta baugšti mergytė* [2004 m. rugsėjo 7 d., antradienis, 08:27:36].

Kartais deminutyvas patikslina kitą deminutyvą. Pvz., *nu einu kavinukėn, arbatikės* [2001 m. lapkričio 12 d., pirmadienis, 20:32:42]. Pirmiausia pasakoma platesnė sąvoka (*kavinukėn*), o tik po to siauresnė (*arbatikės*).

Tikslinimas būdingas ir tada, kai daiktavardžio deminutyvas yra tas pats denotatas, bet įvardytas skirtingais žodžiais, kurie turi deminutyvines priesagas ir tarp jų susidaro hiperonimo (pavadinama giminė) ir hiponimo (pavadinama rūšis) santykiai. Pvz., *Meiliukas... čia kaip spėju, tas pats žmogutis ir tikslas.lt. Ar ne?* [2003 m. spalio 12 d., sekmadienis, 20:09:09]. Iš pavyzdžio matyti, kad antruoju daiktavardžio deminutyvu (*žmogutis*) pasakoma platesnė sąvoka, kuri paaiškina pirmą daiktavardžio deminutyvą (*Meiliukas*), nes gali būti nelabai aišku, kas jis yra. Įdomu yra tai, kad pirmiausia eina siauresnė, o tik po to platesnė sąvoka.

Neretai deminutyvais perteikiamas būtent mažumas, smulkumas. Pvz., *paragauti gabalėlio dangaus, žiupsnelio lietaus ar saulės.Štai kokia turėtų būti tikroji žmogaus svajonė* [2003 m. vasario 18 d., antradienis, 13:48:02]; *nesistenk apie ją ką nors daugiau sužinoti, / nes ją reikia jausti, o ne narstyti,dalyti į gabalėlius stengiantis suprasti kas ji tokia...* [2003 m. spalio 8 d., trečiadienis, 14:14:28].

Ypatingesnės mažumo reikšmės perteikiamos deminutyvų vediniais, kurie taip pat patikslina žymimą dalyką, nors turima galvoje tik jo dalis. Pvz., *meilė- tai žmoguje spindintis krištolo*

gabaliukas, tai žiburys, vertas gyvenimo [2002 m. balandžio 25 d., ketvirtadienis, 19:55:18]; [...] žvilgsnis seka kiekvieną veido bruožą, *gyslelę, vagelę, įbrėžimą, nelygumą*. Bandai įsidėmėti juos [2002 m. gegužės 12 d., sekmadienis, 23:19:30]; mane su mano gyvenimo džiaugsmu, su saulės *spindulėliu* tamsią naktį, su tyraus vandens lašu esantį jūroje... Skiria didelis atsumas [...] [2004 m. lapkričio 22 d., pirmadienis, 22:58:37]; Tu-mano saulės *spindulėlis*, / Kuris pradžiugina kiekvieną dieną / Tu0 mano širdutės *gabalėlis*, / Šildantis mane ir mano sielą [...] [2005 m. kovo 26 d., šeštadienis, 22:04:44].

Pasitaiko ir tokių atvejų, kai mažybiniu maloniniu daiktavardžiu galima daug geriau perteikti kažką didelio, neaprepiamo. Pvz., *būsiu kantrus ir nebijau vėl likti įskaudintas, už gėrio, laimės lašelį reikia sumokėti savo kainą* :), ne *lašelis* o visas neišsemiamas vandenynas [2003 m. rugpjūčio 13 d., trečiadienis, 20:47:50].

Mažumą paryškina tai, kai vienu metu išvardijami įvairūs deminutyvai. Pvz., [...] *glamonėju tavo kūną savo rankom* , [...]. Liečiu *pilvuką* vėliau „*širdutę* pabučiavau ir liečiu *užpakaliuką* [...] [2004 m. spalio 5 d., antradienis, 20:09:56]; užrišiu tau akis... / Visu kūnu prisiglausiu, / Pabučiuosiu lūpas, *nosytę, kaklą*... [2005 m. kovo 26 d., šeštadienis, 22:02:54]. Tokie dariniai rodo, jog nusakomi dalykai yra malonūs, mieli, kelia pasigėrėjimą.

Kartais išvardijant ir tikslinant vartojami ne tik daiktavardžių deminutyvai, bet ir paprasti daiktavardžiai. Pvz., *meilė-visagalė jėga, priverčianti spindėti veidus, spurdėti širdis, tirtėti kūnus. Jai, neabejingas ne tik žmogus, bet ir žvėreliai, ropliai, paukščiai, drugiai ir vabaliukai* [2005 m. vasario 23 d., trečiadienis, 11:26:19].

Vertinamoji funkcija. Daiktavardžio deminutyvu parodomas, paryškinamas rašančiojo požiūris į kalbamąjį dalyką ar adresatą.

Analizuojamuose interneto pokalbiuose dažniausiai vartojami daiktavardžio deminutyvai, kuriais perteikiamas teigiamas, malonus požiūris. Pvz., *o, beje, kuri mėnesiuką tortadienuką švęsi? O kas bus tada, kai tau bus 18, o jam 17?:))* [2004 m. gruodžio 9 d., ketvirtadienis, 19:49:54]; *aš su savo mažiuku jau metukai ir savaitė kaip esam vėl kartu...;*) Esu be galo laiminga... Niekada dar neteko gailėtis, kad grįžau pas tą patį žmogų antrą kartą;) [2004 m. gruodžio 19 d., sekmadienis, 00:53:58]; *laikas nestovi vietoje. Naktis keičia dieną, saulė keičia mėnuliuką, o mano mintys vis tos pačios. [...]. Mano akutės apsunko ir lėtai lėtai užsimerkė. Aš nugrimzdau į ramų miegą* [2005 m. rugsėjo 10 d., šeštadienis, 12:58:02]; *Editėle, ką daryti tokiais atvejais mūsų širdelėm? Aš pati*

negalėčiau priimti į savo širdį savo draugo, jei jis man būtų tik draugas.... [2006 m. sausio 23 d., pirmadienis, 12:58:34];

Esama atvejų, kad teigiamai vertinamas labai abstraktus dalykas. Jis įvardinamas mažiųjų maloniniu žodžiu. Pvz., *vieną rytą pabudau ir pajutau, jog tas rytas kažkuo įpatingas... Įpatingas, nes pagaliau ir į mano gyvenimėlį atklydo šiltas jausmelis vardu meilė... Ak... Viskas atrodė taip gražu...* [2003 m. balandžio 17 d., ketvirtadienis, 18:09:14]; *tikrai tie jausmeliai jūsų gražūs, tokie jaunatviški... Gal, dar kažkam nepatirti... Aišku, čia jūsų reikalas* [2004 m. vasario 11 d., trečiadienis, 13:40:06]; *tau, vaidulka, irgi linkiu kuo didžiausios sėkmytės* [2005 m. vasario 27 d., sekmadienis, 14:06:19]; *kaip tau sekas meilės reikaliukai?* [2005 m. rugpjūčio 31 d., trečiadienis, 14:25:10].

Kartais mažiųjų maloniniu daiktavardžiu parodomas menkumas, neigiamas rašančiojo požiūris. Pvz., *Jos pirštų galiukai žaismingai bėgioja mano nugara. "Kvailutis".... Aš tik šypteliu* [2004 m. rugsėjo 25 d., šeštadienis, 00:43:38]; *kažkodėl šį kartą labai tinka rimas: mergikės – durnikės* [2004 m. spalio 19 d., antradienis, 17:28:55]. Parodomas paminėtų asmenų menkumas (kvailumas, durnumas).

Pasitaiko, kad neigiamas požiūris perteikiamas su ironija. Pvz., *gal žinote, kaip surasti tikrą meilę, kuri sakytų teisybę, mylėtų, jaustų tą patį, kaip ir aš :) Taigi, ar padėsi antrakursiui studentėliui surast antrą pusę?* [2003 m. lapkričio 5 d., trečiadienis, 23:31:37]; *kas čia per vaikų darželis gaunasi, ei, snarglės, negadinkit forumo su savo vaikiškom meilėm ir eikit į kokią smėlio dėžę žaist* [2003 m. lapkričio 27 d., ketvirtadienis, 01:00:49]; *nebenoriu, kad tu pas mane eitum.. Nenori skaudinti savęs.. Žinau, susitiksim... Ir vėl tas pats, kvaili juokeliai... Erzinsim vienas kitą... Susiginčysim dėl nieko....* [2004 m. gegužės 16 d., sekmadienis, 15:22:50]; *jis buvo ir yra labai gražus vaikinai.. Kaip ir visi gražuoliukai – mergišius..* [2005 m. rugpjūčio 4 d., ketvirtadienis, 23:36:59].

Daiktavardžių deminutyvai tam tikrame kontekste gali rodyti ir gailestį. Pvz., *aš nemačiau nei vieno laukinio žvėries, kuris gailėtų savęs.. Sušąlęs mažas paukštelis krinta ant žemės, negailėdamas savęs...* [2001 m. gruodžio 1 d., šeštadienis, 02:09:30]. Gailestis jaučiamas paukščiui.

Kartais teigiamas požiūris perteikia gailestį, tai yra, kai rašantysis į kalbamąjį objektą žiūri su užuojauta. Pvz., *vargšele saulyte... niu nebesigraužk, išliek visas savo ašarėles ir pamiršk juos, tuos kas tave labai įskaudino [...]* [2003 m. rugpjūčio 6 d., trečiadienis, 22:33:56]; *[...] paskaičiau...vis dar kankiniesi dėl meilės:(vargšiuokė :([...]* [2004 m. gruodžio 19 d., sekmadienis, 00:53:58]; *aš esu per daug jautrus ir prisirišantis žmogiukas... O tu... Tu nemoki..* [2004 m. sausio 10 d., šeštadienis, 12:21:14]; *tu labiau, kai mano širdutė visiškai sudaužyta.. Kai nesinori nieko..*

[2005 m. vasario 5 d., šeštadienis, 15:31:13]. Su gailėsčiu kalbama ne tik apie kitą asmenį, bet ir apie save.

Kartais galimi ir nebendrašaknių deminutyvinių daiktavardžių junginiai. Pvz., *ale kokios jūs kvailiukės snargliukės, pačios kišat savo subines mums , o po to verkiat kad paliko* [2003 m. gruodžio 2 d., antradienis, 16:25:35]; [...] *čia mes snargliukės kvailiukės? tai jūs tokie , jei manot, kad jei jūs mums nors truputį patinkant, tai mes jums save siūlom;)* o be to, dar nesu sutikusi vaikino, kuris merginą būtų užkariavęs.. [2003 m. gruodžio 6 d., šeštadienis, 15:13:58]. Pavyzdžiai rodo, kad rašančiojo vertinimas yra neigiamas.

Vertinimas perteikiamas ir tada, kai vartojami deminutyvai, kurie rodo jaunumą, mažumą, o kartais ir nesubrendimą. Pvz., *koks tu esi? Kaip gyveni? / Ir daug kitų dalykų / Man rūpi jau dabar, / Kai aš esu jaunas daigelis, / Kuris priklauso tau...* [2002 m. birželio 22 d., šeštadienis, 17:43:05]; *jis dar labiau mus suartino ir įtikino mane, kad tikrai jį myliu!!! O neseniai jis pareiškė, kad Kalėdoms dovanų norėtų kūdikėlio!!! Buvau šokiruota....* [2004 m. gruodžio 3 d., penktadienis, 21:51:48]; *užgesti žiburiai visuos namų languos... / Ir tik vienam lange maža švieselė dega... / Širdelės laimės, meilės kupinos... / Tu žinai, kad kiekvienas paliekam / Pėdas žemėj, kai einam laukais* [2005 m. kovo 26 d., šeštadienis, 21:59:31]; *galvoti apie ateitį, bet nedaugiau kaip apie šiandieną, beje, o kiek tau metukų? Iš kokio miesto esi?* [2005 m. rugsėjo 8 d., ketvirtadienis, 22:22:41].

Mažumas ypač atsispindi tada, kai vartojami sudaiktavardėję būdvardžio mažas deminutyvai. Pvz., *myliu tave mano mažuti ir niekada nenustosiu mylėjusi.** [2005 m. balandžio 27 d., trečiadienis, 23:21:33]; *Mažyte mano, nebijok manęs , užmerk akis ir paklausk manęs: aš nuvesiu tave į ten kur niekad nebuvai* [2005 m. gegužės 6 d., penktadienis, 00:02:20]; *Kūdikio riksmas man primena tave / Matau aš tavo akis mažylio veide ... / Atsidaviau, nes be tavęs gyventi negalėjau ... / -Miegok, mažyli,- aš tyliai sušnibždėjau ...* [2005 m. liepos 31 d., sekmadienis, 19:59:28]. Iš pavyzdžių matyti, kad rašoma apie artimą asmenį.

Gerą nuotaiką, teigiamą rašančiojo požiūrį, rodo tokie daiktavardžių deminutyvų pavyzdžiai: *mano mėgstamiausias daikčiukas yra dienoraštis :))) Norečiau pasidalinti su jumis tuo, ką užrašau į jį ir paslepiu į slapčiausią stalčiuką :)))* [2003 m. gruodžio 17 d., trečiadienis, 15:10:44]; [...] *Kaskart šypsena apdovanodavai mane... / Širdelėj manoj gyveno džiaugsmas... / Netekus tavęs - beliko tik skausmas... / Drugeliai pievoj man primena tave... / Nuriedėjus ašarai tu būdavai šalia... [...]* [2005 m. liepos 31 d., sekmadienis, 19:59:28]; [...] *nors aš norėčiau,kad būtume kartu...todėl nenoriu daryti mūsų santykiuose klaidų,tas tavo laiškiukas,man iš ties lb padės*

kai kuriose gyvenimiškose situacijose [...] [2005 m. rugsėjo 6 d., antradienis, 22:57:41]. Paminėti daiktavardžių deminutyvai rodo teigiamą rašančiojo požiūrį.

Mažybiniai maloniniai daiktavardžiai tam tikrame kontekste perteikia rašančiojo pastebimą grožį. Pvz., *meilė-šiltas ir nuostabus vaiduokliukas kuris sušildo mus [2002 m. spalio 25 d., penktadienis, 09:54:53]; man labai gražios strazdanėlės!! o jums???? [2003 m. vasario 7 d., penktadienis, 13:07:16]; [...] negi tikrai Lietuvoje tiek mažai žmonių..., kad net keliasdešimt iš jų negali pasireikšti šitame nuostabiame puslapyje, nuostabiame **kampelyje**..., kuriame galima išsakyti viską, ką jaučiame [...] [2003 m. kovo 25 d., antradienis, 13:56:11]; Meiliuk, labai gražūs tavo eileraštukai:) parašyk ką nors apie viltį, kad verta laukti meilės [2003 m. rugsėjo 8 d., pirmadienis, 15:52:26]; P.S. Labai ačiū už eileraštuką:) labai gražus, net verkti norisi, kaip griebia už širdutės-tikrai jo lauksiu ir tikrai bus verta dėl to džiaugsmo kai pagaliau jo sulauksiu :)) ačiū [2003 m. rugsėjo 8 d., pirmadienis, 16:42:50]; Meiliuko eileraštukai tokie gražūs - norėčiau ir aš būti tokia - sėdėti kur nors gamtoje ir kurti eiles.... [...] [2003 m. spalio 15 d., trečiadienis, 16:29:25]. Vaiduokliukas, strazdanėlės, eileraštukai vertinami teigiamai.*

Neretai rašoma apie gyvus asmenis. Pvz., *[...] jūs nerealiai šaunūs.. mano mylimiausi žmogučiai žemėje, kurie moka išklaudyti ir vieni kitiems padėti.. visuomet išlikite tokie, nes kaip jūs.. tokių šioje žemėje yra vienetai.. myliu jus.. [2003 m. spalio 28 d., antradienis, 13:23:00]; vaje kaip seniai jums rašiau mieli žmogučiai:)) [2003 m. rugpjūčio 16 d., šeštadienis, 00:14:03]; visas vakaras buvo toks nerealus... / abu buvom tokie laimingi..... / ir būsim dar tokie ilgai ilgai..... / nes aš myliu jį, o jis - mane.... / nuostabu, kai du žmogučiai, mylintys vienas kitą yra kartu..... / taip atsitiko ir mums..... [2003 m. gruodžio 13 d., šeštadienis, 19:38:01]; ačiū nuostabiausiai ir supratingiausiai mergyte MIMOZYTEI :)) [2004 m. gruodžio 1 d., trečiadienis, 21:30:49]; nereikia dėkoti už komplimentus, nes tai buvo tik mano nuomonė!!! tikrai esi labai čiotkas žmogiukas, daugiau tokių reikia!!! [2004 m. gruodžio 3 d., penktadienis, 21:51:48]; kad kiekvienas žmogus skirtingas visiškai pritariu, tačiau galima vieno ar kito dalyko nedaryti, kad neprarastai to žmogučio :) [2005 m. rugsėjo 7 d., trečiadienis, 21:48:44]. Perteikiamas palankumas, artimumas.*

Estetinė funkcija. Norint išvengti to paties žodžio pasikartojimo vartojami skirtingi, bet tos pačios reikšmės žodžiai. Pvz., *(Rūtele;)))) Būk laiminga, mergyte :)))))) [2001 m. gruodžio 29 d., šeštadienis, 18:32:17]. Paminimas konkretus vardas (Rūtelė), pavartojama platesnė sąvoka (mergytė).*

Dažnai vienodų žodžių pasikartojimo išvengiama vartojant platesnės (žmogus, žmogutis) ir siauresnės (vaikinas, vaikinukas) sąvokos daiktavardžius. Pvz., *[...] mylėt gali tyliai o kai pasakai*

tam žmogui jis gali pasakyti ne tai va aš myliu tik mintyse tokį vaikiną ir mylėt yra lengva tada kai tas žmogus myli tave aš tik galiu draugaut su juo [...] [2003 m. vasario 4 d., antradienis, 21:06:31]; Su savo buvusiu vaikinu susipažinau 2002 metų koncerte (Vasario 16), katedroje.. [...]... buvo taip nuostabu, kad žmogutis, kurį aš mylėjau - man irgi jautė kažką nepaprasto.. [2003 m. rugpjūčio 16 d., šeštadienis, 00:21:27]; [...]. Daugiau nei prieš metus, kai dar draugavau su mylimu žmogučiu - jis man irgi išpildė norą :))). [...] keista, bet gimtadienį man suorganizavo mano buvęs vaikinas... [...] Fainas vaikinukas suorganizuoja man gimtadienį ir aš turečiau nesutikti... [...] [2003 m. gruodžio 17 d., trečiadienis, 14:40:49].

Neretai minimas tas pats daiktavardis, bet skiriasi tik priesaga, kuri vienu atveju būna paprasta, o kitu – deminutyvinė. Pvz., [...] išimylėk tokį žmogų.. kuris būtų kaip ir tu.. angeliukas...;) Tada nenukentėsi... nenusipelnė toks žmogučiuukas kaip tu kentėt..... neteisingas šis pasaulis..... [...] [2003 m. gruodžio 3 d., trečiadienis, 20:51:51]; [...] džiaugiasi tada kai galėjau tave vadinti savo žmogučiu ir gaila, kad jau to pasakyti negaliu ir nebegalėsiu... Tikiuosi pasimokysim iš visos draugystės ir suprasim ką darėm blogai... Aš nepykstu, nors ir norėčiau - neišeina. Tiesiog, kol kas yra sunku... Gal kadanors susėsim ir pasikalbėsime kaip du suaugę žmonės... [...] [2005 m. sausio 17 d., pirmadienis, 21:14:47]; [...] viena ranka tvirtai laikai vairą, kita glostai mano rankytę [...] [2003 m. gegužės 27 d., antradienis, 15:04:16].

Kalbant apie tą patį asmenį kartais vartojami skirtingi deminutyvai. Pvz., [...] nenoriu sukelti rūpesčių jam su panele [...] o juk mūsų meilė tokia nekalta: vos keli nedrąsūs bučinukai, kurie man labai svarbūs, tačiau kartu aš jaučiuosi kalta, kad leidausi bučiuojama, juk jis turi merginą :((([2005 m. vasario 18 d., penktadienis, 15:06:06].

Teksto siejamoji funkcija. „Kartais daiktavardžio deminutyvas, vartojamas su savo pamatiniu žodžiu arba kontekstiniu pakaitu ir užimantis distancinę padėtį, atlieka teksto siejamąją funkciją“ (Macienė 2005; 45). Pvz., [...] Sutinku, nuostabu jausti tą baimę, jauduliuką, bet! [...], kai žmogus jaučia tą patį jauduliuką, taip pat svajoja, tik.. [...] [2002 m. balandžio 1 d., pirmadienis, 14:04:43]; Sveikutės mano širdutės ;)~~~ / kaip sekasi? / kaip meilės reikaliukai? / ar daug sudaužytų širdelių? [2003 m. rugsėjo 13 d., šeštadienis, 18:10:45]; [...] man pradėjo patikti vienas vaikinukas - 12-okas ir mano šulios :) O senasis vaikinukas mokosi kitur ir aš jo nematau...aš nebenoriu jo mylėti...Šiandien ant lapelio užrašiau jo vardas ir visas priežastis, kodėl noriu jį pamiršti...Tada išėjau į lauką ir sudeginau tą lapuką:))) Nežinau, kas man darosi...Tas 12-okas man niekada nepatikdavo..visada jį matydavau, jis buvo eilinis vaikinas... [...] [2003 m. lapkričio 26 d., trečiadienis, 21:46:52]; labai nepergyvenk, o geriau įsitikink ar tikrai būsi mamyte

ar ne. [...]. *Jei iš tiesų būsi mamytė, tai pasakyk savo vaikinui. [...]* [2004 m. lapkričio 28 d., sekmadienis, 15:23:43]. Iš skirtingų pavyzdžių matyti, kad tie patys daiktavardžių deminutyvai rašomi greta esančiuose sakiniuose. Kadangi rašantysis tęsia pradėtą mintį, tai pasikartojantys vienodi mažybiniai maloniniai žodžiai sieja tekstą.

Vienodų mažybinių maloninių žodžių gausa būdinga daugeliui rašančiųjų interneto pokalbių svetainėje. Pvz., [...] *kaip kentėjau dėl to... / žmogučio kuris užkariavo mano širdelę... / mylėjau jį..... ir vis dar myliu..... / tikėjau kad kitas žmogutis man gali padėti jį pamiršti.... / bet deja.....tai neįmanoma..... / ir štai..... / susimatysiu su JUO..... / su žmogučiu kuris jau beveik 4 mėnesiai nebėra mano... / su žmogučiu, apie kurį galvoju dieną naktį.... / su žmogučiu, kurio net nr ir visus sms buvau ištrynus, kad jį pamirščiau... / su žmogučiu.. su kuriuo esu praleidęs nuostabiausius savo gyvenimo dienas...* [...] [2003 m. gruodžio 6 d., šeštadienis, 20:02:45]; *oi žmogiukai...jaučiuosi tokia susimaišiusi!!! Nebežinau ką daryti, nebemoku susigaudyti savo jausmuose, nesugebu paaiškinti, ką jaučiu - kas dedasi mano širdutėje...Dabar man pradėjo patikti dar vienas vaikinukas...ir net LABAI. [...]. Kita vertus - turbūt dar labiau norėčiau pamatyti savo buvusįjį vaikinuką :))* [...] *teko suprasti ir užjausti žmogutį :))) Bet koėl taip lengva įsiziūrėti į kažką..?* [...] *Nors myliu vieną žmogutį, vistiek kitam žmogiukui taip norisi pasakyti [...]* [2004 m. sausio 2 d., penktadienis, 21:13:33]; *nu ką aš apie jus galiu pasakyti jūs esat žmogeliukai sužeistomis bet dar nemirusiomis širdimis... nors gyvenimas ir yra didelis Š... bet neverta dėl to taip aukotis... visvien kažkur vaikšto žmogeliukas kuris yra skirtas tik tau...* [2004 m. balandžio 12 d., pirmadienis, 16:02:39]; *sunkiausia kada myli ir negali būti kartu... kai susitinka žvilgsniai ir širdelė suspurda, tuomet imi svajoti, kad ir jis tave myli, ir mes būsim kartu amžinai, aš bučiuosiu tave, o tu mane... Tačiau reikia grįžti į realybę... JIS TURI KITĄ... SU JA JAU JIS 2 METUS... Tuomet supranti jog meilė širdelėje palieka tik žaizdas...* [2005 m. vasario 18 d., penktadienis, 19:35:52]; [...] *Bet laikas gydo žaizdas. Ir vietoj meilės, neapykantos jos širdutėj atsirado abejingumas. Kaip atrodo jos širdutė dabar? Turi keletą žaizdų ir du papildomus raktus* [2005 m. gruodžio 10 d., šeštadienis, 19:12:26]. Dažniausiai vartojami deminutyvai yra žmogutis, vaikinukas, širdelė.

Pasikartojantys mažybiniai maloniniai žodžiai sieja rašančiojo išdėstytas mintis. Taip perteikiamas tekstas yra nuoseklus, vientisas. Pvz., [...] *ant suoliuko sėdintis vaikinukas, kuriam ant veido krinta plaukų sruogos..rankose laiko žalią gitarą..o jam už nugaros matosi toluomoje žalsvas namelis.. [...]. netgi matau kaip tas žalsvas namelis atrodo viduje..matau sėdintį nepaprastą vaikinuką su gitara [...]* [2006 m. sausio 25 d., trečiadienis, 22:16:53]. To paties deminutyvo nuolatinis vartojimas rodo, kad rašančiajam minimas asmuo, daiktas yra labai svarbus, todėl tiek daug kartų pakartojamas mažybinis maloninis žodis.

Kelios funkcijos. Tam tikrame kontekste mažiabiniai maloniniai daiktavardžiai gali atlikti net keletą funkcijų vienu metu. Pvz., *Myliu vieną merginą, bet ji yra kitam **Lietuvėlės** gale...Sako mažą mūsų **šalelę**, bet netikiu kad kas nors važiuotų 250km pirmyn ir atgal...* [2003 m. sausio 20 d., pirmadienis, 18:27:31]. Čia parodomas teigiamas *Lietuvos* vertinimas, mažumas. Nesikartojantys deminutyvai *Lietuvėlė*, *šalelė* rodo esant estetinei funkcijai.

Kartais vertinimas susijęs su tikslinimu. Pvz., *anksčiau taip nekenčiau savo **miestelio**- sakiau – viską atiduočiau, kad tik čia negyvenčiau... bet dabar aš džiaugiuosi, kad užaugau būtent čia... (nu, aš čia dar gyvenu) ! argi mieste, kur pilna visokiu **švieselių**, **lempučių**, **žiburėlių** ir viso kito, galima būtų pamatyti tokį grožį?..* [2003 m. gruodžio 8 d., pirmadienis, 22:00:33]. Deminutyvu *miestelio* parodomas mažas dydis. Pradžioje jaučiamas neigiamas, o vėliau – teigiamas rašančiojo požiūris. Nenorint kartotis toliau vartojama paprasta daiktavardžio forma *mieste* (estetinė funkcija). Išvardyti deminutyvai (*švieselių*, *lempučių*, *žiburėlių*) patikslina, kodėl tokia nuomonė apie miestą.

Reiškiant neigiamą požiūrį vartojami ir keiksmazodžiai. Pvz., *mergelės duskit **kurvelės**, (paimčiau jus bet man malaliekų **kurvyčių** nereik). LAURITA pritariu, gal pažįsti kokią gražią kurvą?* [2001 m. gruodžio 19 d., trečiadienis, 20:46:17]. Rusų kalboje šis žodis reiškia „paleistuvė, kekšė“ (Razauskas; 33). Norint sustiprinti neigiamą rašančiojo požiūrį, minėti keiksmazodžiai parašomi net kelis kartus (siejimas) ir ne tik deminutyvine, bet ir paprasta forma (estetinė funkcija).

Ypač dažnai siejant tekstą rašomi deminutyvai *panelė*, *mergina*, kurie kartojasi viso pokalbio metu. Pvz., *kartais man nerimą kelia tai, kad prieš mane jis turejo **panelę**, su kuria išdraugavo metus, jų santykiai buvo tikrai rimti, mylejo vienas kitą.. išsiskyrė dėl to, kad ta **mergina** išdavė jį su kitu, na, o nuo to prasidėjo, kad jis stengiesi užmiršti ją, kol išblėso jausmai.. Jo kely aš pasirodžiau, kai jų su ta **mergina** santykiai buvo kritiški, ruošėsi skirtis.. tad išsiskyręs su **panele**, mes dar puse mėnesio pabendrauom ir pradėjom draugauti..* [2005 m. rugsėjo 8 d., ketvirtadienis, 15:48:45]. Norint išvengti tų pačių žodžių pasikartojimo vartojami deminutyvai, kurie yra panašios reikšmės (estetinė funkcija).

Mažiabinių maloninių žodžių pasikartojimas, kuriuo siejamas tekstas, yra būdingas daugeliui rašančiųjų. Pvz., *ir staiga ant galinės sėdynės pasigirsta mažų **kačiukų**, **Tomuko** ir **Miglutės**, kniaukimas: "Mamyte, tėveli, kada būsim namie?". [...]. Su meile ir rūpesčiu paguldome savo mažyčius **kačiukus** į jų saugias **lovytes**. **Miglutė** užmiega nuo vieno tavo bučinio, o **Tomukas** manęs iškaulija pasakos prieš miegą. Ir aš pradedu skaityti...nepraėjus nei dešimčiai minučių **Tomukas** jau miega, šiltai jį apklosčiusi einu į miegamąjį, kur tu manęs jau lauki... Paklota **lovytė**...* [2003 m.

gegužės 27 d., antradienis, 15:04:16]. Deminutyvu *kačiukai* parodomas teigiamas, malonus požiūris. Tikslinant minėtą deminutyvą (*kačiukai*) išvardyti deminutyvai (*Tomukas, Miglutė*) taip pat rodo teigiamą vertinimą.

Su būdvardžiu *mažas* vartojamas daiktavardžio deminutyvas perteikia mažumą ir patikslina dydį. Pvz., [...]. *Krisdama skaidri ašara, riedėdama skruostu žemyn, nusineša **dalelę** skausmo.. Tačiau tik maža **dalelė** to, kad slepias susigūžęs giliai širdyje- apsitvėręs stora ledo siena ir nieko neįsileidžiantis vidun..* [2004 m. sausio 1 d., ketvirtadienis, 19:40:17]. Pasikartojantys deminutyvai sieja tekstą.

Apibendrinant galima teigti, kad analizuojamoje interneto pokalbių svetainėje vartojami daiktavardžių deminutyvai tekste atlieka įvairias funkcijas. Jais tikslinama, vertinama, kai pakartojama keletą kartų, tekstas siejamas, o siekiant išvengti to paties deminutyvo rašymo, ieškoma įvairovės (estetinė funkcija). Neretai mažybiniai maloniniai daiktavardžiai atlieka net keletą funkcijų vienu metu.

6. Interneto būdvardžių deminutyvų daryba

Mažybiniai maloniniai žodžiai „gali būti sudaromi beveik iš kiekvieno kokybinės reikšmės pirminio ar pirminę priesagą turinčio būdvardžio, bet dažniausiai tai pasitaiko įvairios mažybinės formos iš būdvardžio *mažas*“ (LKG I; 580). Tai matyti ir iš analizuojamų pavyzdžių, kurie buvo rinkti iš interneto pokalbių svetainės www.hot.lt/romance/love.htm.

Lietuvių kalboje deminutyviniai būdvardžiai dažniausiai yra sudaromi su šiomis priesagomis: *-(i)ukas, -utis, -(i)ulis, -ėlis, -ytis, -ylis, -elis, -ikis, -intelis, -aitis*.

Analizuojamoje interneto pokalbių svetainėje iš viso buvo rasti 75 deminutyvinių būdvardžių pavyzdžiai su bendrinėje kalboje vartojamomis priesagomis (žr. 4 lentelę „**Bendrinėje kalboje vartojamos priesagos**“).

4 lentelė

Bendrinėje kalboje vartojamos priesagos

Priesagos	Deminutyvų skaičius
<i>-utis, -ė</i>	36
<i>-ytis, -ė</i>	26
<i>-(i)ukas, -ė</i>	7
<i>-(i)ulis, -ė</i>	6
	Iš viso: 75

Iš ketvirtoje lentelėje pateiktų duomenų matyti, kad daugiausia rastų būdvardžių išvedama su deminutyvine priesaga *-utis, -ė* (36). Pavyzdžiai labai įvairūs, tiek vyriškosios, tiek moteriškosios giminės. Pvz., *drąsutė, paprastutė, gudrutės, jaunutis, negražutis* ir t. t.

Su priesaga *-ytis, -ė* visi rasti dvidešimt šeši pavyzdžiai yra būdvardžio *mažas* įvairios formos. Pvz., *mažytė, mažytėje, mažyčių, mažyčio* ir t. t.

Kiek mažiau pavyzdžių su priesagomis *-(i)ukas, -ė* (7), *-(i)ulis, -ė* (6). Su paminėta priesaga *-(i)ukas, -ė* septyni pavyzdžiai. Pvz., *mažiukas, mažiukai, mažiukus* ir t. t. Rastas dar vienas pavyzdys su priesaga *-iukė* yra *vargšiukė*. Priesaga *-(i)ulis, -ė* kiek retesnė, bet pavyzdžiai įvairesni. Pvz., *mažiulė, mažulė, gerulis* ir t. t.

Neretai deminutyviniai būdvardžiai sudaromi su keliomis priesagomis. Prie kitų mėgstama pridėti priesagas *-ėlis*, *-(i)ukas*, *-ytis*, *-(i)utis*, *-aitis*. Pvz., *naujutėlis*, *mažynikėlis*, *švelnutėlytis*, *karštutėlaitis* ir t. t.

Pasitaiko, kad deminutyvai vartojami ir su dvipakopėmis priesagomis (žr. 5 lentelę „Dvipakopės bendrinėje kalboje vartojamos priesagos“).

5 lentelė

Dvipakopės bendrinėje kalboje vartojamos priesagos

Priesagos	Deminutyvų skaičius
<i>-utėlis</i>	1
<i>-ytėlė</i>	2
<i>-učiukas</i>	1
	Iš viso: 4

Penktoje lentelėje pateikti priesagų junginiai, kurie buvo rasti analizuojamuose interneto pokalbiuose. Minimos priesagos *-utėlis*, *-ytėlė*, *-učiukas*. Pavyzdžiai yra skirtingi, pavartoti tik po vieną ar du kartus. Pvz., *baltutėlis*, *mažytėlė*, *sveikučiukė*.

Apibendrinant minėtus deminutyvus galima teigti, kad nagrinėjamuose interneto pokalbiuose dažniausiai mažybiniai maloniniai būdvardžiai sudaromi su viena priesaga (iš viso 75 pavyzdžiai) negu su keliomis vienu metu (keturi pavyzdžiai). Dažniausiai vartojama priesaga yra *-utis*, *-ė* (36). Taip pat nemažai pavyzdžių su *-ytis*, *-ė* (26). Retesnės priesagos yra *-(i)ukas*, *-ė* (7), *-(i)ulis*, *-ė* (6). Mažiausiai pavyzdžių rasta su priesagomis: *-utėlis*, *-ytėlė*, *-učiukas*. Įdomu dar ir tai, kad būdvardis *mažas* yra vartojamas dažniausiai ir beveik su visomis būdvardžių deminutyvinėmis priesagomis.

7. Būdvardžių deminutyvų seka interneto pokalbiuose

Iš surinktų pavyzdžių matyti, kad mažybiniai maloniniai būdvardžiai interneto pokalbių svetainėje pagal junglumą su kitais žodžiais rašomi įvairiai. Galima skirti tris būdingiausius jų vartojimo atvejus: 1) su nedeminutyviniu daiktavardžiu; 2) šalia kito daiktavardžio deminutyvo; 3) būdvardžių samplaikos.

Daugiausia rasta tokių pavyzdžių, kuriuose būdvardžio deminutyvas derinamas su nedeminutyviniu daiktavardžiu. Tada mažybinis maloninis būdvardis paprastai vartojamas prepoziciškai. Pvz., [...]. *Tiesiog, **mažytis** nepasitikėjimas yra GERAI... Jis turi būti nepastebimas... **Mažytė** baimė..prarasti..o tai parodo,kaip žmogučiai vienas kitą myli:)))* [2001 m. lapkričio 29 d., ketvirtadienis, 15:09:39]; *Už šį **mažiuką** bet nuostabų meilės apibūdinimą Pūkeliui/lei galima skirti **mažiukę** nobilio premiją* [2002 m. gegužės 13 d., pirmadienis, 03:09:48]; *jis manęs nebemyli, aš vistiek dar kažko tikiuosi... Vistiek dar turiu **mažytę** viltį... **Mažytę** svajonę savo širdutėje??* [2003 m. rugpjūčio 27 d., trečiadienis, 22:42:32]. Iš pavyzdžių matyti, jog deminutyviniai būdvardžiai rodo mažumą.

Deminutyviniai būdvardžiai vartojami ir postpoziciškai. Pvz., *Meilė - tai sparneliai vasaros drugelio, / Ji tokia **lengvutė** ir tokia trapi. / Meilė - tai didžiulis ažuolas prie kelio, / Prie kurio pavargęs prisiglaust gali!!!* [2001 m. gruodžio 1 d., šeštadienis, 17:26:17]; *Meiliukas labai **jaunutis**... / Ir labai **negražutis**... / TIK jo vidus labai gražus... / Ir TAIP galvoja jis pats... / Nu, jei Justyte... Logiškai mąstai...* [2003 m. rugsėjo 4 d., ketvirtadienis, 14:18:41]; *Didelis pasaulis... / O aš Jame toks **mažutis**... / Nuostabi ta mūsų gamta... / Kurioje ramybę rasti gali...* [2003 m. rugsėjo 6 d., šeštadienis, 00:32:17]; *Mano eileraščiai... / Lyg smilga jūroje... / Tokia **mažytė** ir nepastebima... / Kas sekundė grimzdanti vis giliau...* [2003 m. rugsėjo 8 d., pirmadienis, 16:18:18].

Su dvipakopėmis priesagomis būdvardžiai vartojami retai, bet mažybinio maloninio žodžio vertinimas perteikiamas stipriau. Pvz., *vieną dieną sutikusi savąjį princą ant **baltutėlio** žirgo suprasi, kad ne viskas pasaulyje taip tamsu, kaip dabar atrodo :))* [2005 m. birželio 29 d., trečiadienis, 19:58:35].

Kartais tas pats rašantysis tekste vartoja tos pačios šaknies būdvardžius, bet vieną su deminutyvine, o kitą – su paprasta priesaga. Pvz., *žmogučiai...būkit geri, nesipykit...užėjau į šitą kanaliuką po 11 dienų pertraukos(atostogavau)..galvojau rasiu čia linksmų ar liūdnų meilės*

pasakojimų dar daugiau..bet...kaip matau, jūs čia tik pykstatės...būkit **gerutės** pupos ir nesipykit [2003 m. rugpjūčio 26 d., antradienis, 09:59:13]; [...]. *Smalsus mano žvilgsnis kas rytą pastebi kokią **mažytę** smulkmeną joje. [...]. Mes mėgaujamės mažom, nereikšmingom smulkmenom, kurias dauguma linkę pamiršti [...]* [2004 m. rugsėjo 25 d., šeštadienis, 00:43:38]. Iš pavyzdžių matyti, kad mažybinio maloninio būdvardžio reikšmė esti intensyvesnė (gerumas, mažumas).

Dažnai deminutyviniai būdvardžiai atsiduria greta mažybinio maloninio daiktavardžio. Tada būdvardis vartojamas prepoziciškai. Pvz., *Myliu tave...ir niekas neištrins šio jausmo iš mano **mažutės** širdelės...Myliu tave ir noriu tau dovanoti savo gražiausius jausmus, savo šilumą ir atsidavimą, savo šypseną...tik leisk tave mylėti...leisk...* [2002 m. gruodžio 17 d., antradienis, 11:50:21]; *niekada netikėjau, kad galiu būti tokia: pažiūriu į laimingą jo veidą ir jaučiu, kaip **mažytės** laimės trupinėlis užvaldo mane.. Nors jo šypsena ir neskirta man, nors jis net nepažvelgia į mane – bet aš LAIMINGA :)* [2003 m. gegužės 3 d., šeštadienis, 10:02:54]; *Daugel medžių...supa mane... / Išdėlioti... išbarstyti... / Daugel pušų...tų sesučių... / Jau rikiuojas...prie manęs... / Ir dangutis...tas **gražutis**... / Šypsos...vaipos...prieš visus... / Ir **mažiukai** debesiukai... / Kyboja dangaus skliaute... [...]* [2003 m. rugsėjo 10 d., trečiadienis, 22:36:28]; *Nenukritę lapai... / Liūdnam stebi mane... / Gatvių geltonos šviesos... / Apšviečia mane... / O ta **mažutė** žvaigždutė... / Dalina savo Meilę...* [2003 m. rugsėjo 22 d., pirmadienis, 22:44:49]; *Aš nevertas Jūsų minčių... nei... / Žodžio... kokio mielo... / Nevertas Jūsų įdomaus pasaulio... / Paragauti... su **mažyčiu** šaukšteliu...* [2003 m. spalio 23 d., ketvirtadienis, 14:46:50]; *Kiekvieną kartą, kai tu bandai mane suprasti, kadangi tau tai svarbu, mano širdis pradeda skleisti sparnus: labai **mažiukus** sparnelius, labai menkus sparnus, bet visgi sparnus* [2003 m. gegužės 6 d., antradienis, 11:46:33]. Ypač dažnai perteikiamas mažumas. Teigiamą požiūrį rodo greta vartojamas daiktavardžio deminutyvas (**mažutės** širdelės, **mažiukai** debesiukai, **mažutė** žvaigždutė ir t. t.).

Postpoziciškai deminutyvinis būdvardis vartojamas retai. Pvz., *Ištiesiu ranką ir paimu tavąją **švelnutę** kaip šilkas, **lengvutę** kaip pienės pūkas rankutę!* [2003 m. balandžio 1 d., antradienis, 22:37:51].

Neretai tas pats rašantysis vartoja bendrašaknius būdvardžius: deminutyvą (**mažyčius**, **mažučiais**) ir su paprasta priesaga (**mažu**, **mažas**). Pvz., *Ir staiga ant galinės sėdynės pasigirsta mažu kačiukų, Tomuko ir Miglutės, kniaukimas: [...]. Su meile ir rūpesčiu paguldome savo **mažyčius** kačiukus į jų saugias lovytes. [...]* [2003 m. gegužės 27 d., antradienis, 15:04:16]; *Juk prieš metus buvau visiškai nusivylusi meile, bet kaip mažas mirštantis bejėgis gyvūniukas kabinausi į gyvenimą*

savo **mažučiais** nagiukais. [...]. Ir tais pačiais **mažučiais** nagučiais nebesikabinu į ateitį, negalvoju, kas bus toliau [2003 m. gruodžio 17 d., trečiadienis, 15:10:44]. Du kartus pavartotas panašus deminutyvinis junginys (**mažučiais** nagiukais ir **mažučiais** nagučiais) tik sustiprina vaizdą.

Esama pavyzdžių, kur vartojamos deminutyvinių bendrašaknių būdvardžių samplaikos. Pvz., *Tu juk miela esi. Tokia maža **mažytėlė**, / o žiūri iš po surauktų antakių taip rimtai, / kaip sfinksų ir piramidžių karalienė žvaigždžių / [...] / esu čia, prieš Tave, nes matau Tavo šypseną, Tu / **mažyte**, tokia tartum labai **mažytėle*** [2003 m. gruodžio 16 d., antradienis, 21:25:51]. Taip perteikiamas mažumas.

Apibendrinant galima teigti, kad deminutyviniai būdvardžiai sakinyje vartojami trejopai: su nedeminutyviu daiktavardžiu, šalia kito daiktavardžio deminutyvo ir būdvardžių samplaikos. Mažybiniai maloniniai žodžiai vartojami prepoziciškai ir postpoziciškai greta nedeminutyvinių ir deminutyvinių daiktavardžių. Dažniausiai deminutyviniai būdvardžiai derinami su nedeminutyviu daiktavardžiu. Mažiausiai rasta pavyzdžių, kuriuose mažybiniai būdvardžiai vartojami samplaikoje su bendrašakniais žodžiais.

8. Būdvardžių deminutyvų funkcijos interneto pokalbiuose

Deminutyviniai būdvardžiai, kaip ir daiktavardžiai, tekste atlieka tas pačias funkcijas. Skiriamos dvi pagrindinės: tikslinamoji ir vertinamoji. Dvi papildomos – teksto siejamoji ir estetinė. Visos išvardytos funkcijos tarpusavyje susijusios. Neretai deminutyviniai būdvardžiai atlieka keletą funkcijų vienu metu.

Tikslinamoji funkcija. Deminutyviniai būdvardžiai tiksliau nusako abstrakčių reiškinių, asmenų tam tikras savybes. Pvz., *meilė - tai sparneliai vasaros drugelio, / Ji tokia **lengvutė** ir tokia trapi* [2001 m. gruodžio 1 d., šeštadienis, 17:26:17]; [...] *stovi aukštas, lieknas vyras...šalia **smulkutė** glaudžiai prisiglaudusi moteris... [...]. Juodaplaukė, rudaakė...**mažutė**.....dieve... [...]* [2003 m. vasario 2 d., sekmadienis, 23:53:29]; *kiekvieną kartą, kai tu bandai mane suprasti, kadangi tau tai svarbu, mano širdis pradeda skleisti sparnus: labai **mažiukus** sparnelius, labai menkus sparnus, bet visgi sparnus* [2003 m. gegužės 6 d., antradienis, 11:46:33]; *Viltis... tik ši **mažytė** viltis rusena čia, mano širdutėje...* [2004 m. kovo 27 d., šeštadienis, 18:06:01]. Iš pateiktų pavyzdžių matyti, kad tikslinant deminutyviniais būdvardžiais perteikiamas abstraktaus reiškinių (*meilė, viltis*), tam tikro daikto (*sparnai*) ar asmens (*moteris*) nedidelis dydis, tai yra: lengvumas, smulkumas, mažumas.

Vertinamoji funkcija. Deminutyviniu būdvardžio vediniu dažniausiai išreiškiamas teigiamas arba neigiamas rašančiojo požiūris. Mažybiniai maloniniai būdvardžiai tik dar labiau paryškina, sustiprina tam tikrą vertinimą.

Analizuojamuose interneto pokalbiuose neretai deminutyviniu būdvardžiu paryškinamas teigiamas rašančiojo požiūris į objektą, pavadinamas jo ypatybės. Pvz., [...] *būkit **gerutės** pupos ir nesipykit bent jau čia...čia turi vyrauti meilė...ir nesvarbu kokia ji..meilė su skausmu, ar meilė su laime ir džiaugsmu.. [...]* [2003 m. rugpjūčio 26 d., antradienis, 09:59:13]; [...] *būk **gerutė**..niekada nepamiršk čia pasiguost ar pasidžiaukt..;) Aš su tavimi;)* [2003 m. rugpjūčio 26 d., antradienis, 21:20:34]; [...] *esu tik **paprastutė** mergina, / Kuri tyliai tau pravėrė širdį. / Kai sutinku tave, / Jaučiu, kaip džiaugiasi širdis [...]* [2005 m. kovo 26 d., šeštadienis, 22:04:44]. Teigiamas vertinimas ryškus pavyzdžiuose su mažybiniais maloniniais būdvardžiais, kuriais akcentuojamas gerumas, paprastumas.

Ypač dažnai vartojamos būdvardžio *mažas* įvairios deminutyvinės formos, kurios dar labiau sustiprina mažumą. Pvz., [...] *myliu tave...ir nieks neištrins šio jausmo iš mano **mažutės** širdelės...* [...] [2002 m. gruodžio 17 d., antradienis, 11:50:21]; [...] *mano eilėraščiai... / Lyg smilga jūroje... / Tokia **mažytė** ir nepastebima... / Kas sekundė grimsdanti vis giliau... [...]* [2003 m. rugsėjo 8 d., pirmadienis, 16:18:18]; [...] *Gatvių geltonos šviesos... / Apšviečia mane... / O ta **mažutė** žvaigždutė... / Dalina savo Meilę...* [...] [2003 m. rugsėjo 22 d., pirmadienis, 22:44:49]; *aš nevertas Jūsų minčių... nei... / Žodžio... kokio mielo... / Nevertas Jūsų įdomaus pasaulio... / Paragauti... su **mažyčiu** šaukšteliu...* [2003 m. spalio 23 d., ketvirtadienis, 14:46:50]; *likimo padangėj užgėso žvaigždė, ji buvo **mažyčio** žmogaus, ją pakeitė žvakių šviesa ir širdies linkėjo jai skrydžio svaigaus...* [2003 m. lapkričio 14 d., penktadienis, 13:13:26]; [...] *Dabar kartais susimąstau, ar aš tikrai žinau, kas yra Tikroji Meilė? Man reiktų tik **mažučio** žinojimo, kad esu Tikrai reikalinga Mylimam žmogui* [...] [2004 m. rugsėjo 7 d., antradienis, 08:27:36]; [...] *Smalsus mano žvilgsnis kas rytą pastebi kokią **mažytę** smulkmeną joje.* [...] [2004 m. rugsėjo 25 d., šeštadienis, 00:43:38]; [...] *Aš tik noriu šaukti: / MYLIU TAVE!!!!!! / Mano **mažytėje** širdyje / Siaučia jausmų audra...* [...] [2005 m. kovo 26 d., šeštadienis, 22:02:54]; [...] *Atsirado **mažytė** viltis, galbūt pabuvus be manęs, ji supras kad tikrai mane mylėjo ir kad aš jai reikalingas...* [2006 m. sausio 15 d., sekmadienis, 21:02:44]. Deminutyviniai būdvardžiai čia suprantami ne tik kaip tam tikro dydžio, bet dar parodo teigiamą rašančiojo vertinimą.

Deminutyviniu būdvardžiu kartais pabrėžiamas neigiamas objekto vertinimas. Tokių pavyzdžių esama mažiau nei su teigiamu požiūriu. Pvz., *ale kokios jūs **kvailiukės snargliukės**, pačios kišat savo subines mums , o po to verkiat, kad paliko [...]* [2003 m. gruodžio 2 d., antradienis, 16:25:35]; *čia mes **snargliukės kvailiukės**? Tai jūs tokie, jei manot, kad jei jūs mums nors truputį patinkant* [2003 m. gruodžio 6 d., šeštadienis, 15:13:58]. Deminutyviniais būdvardžiais (*kvailiukės snargliukės*) perteikiamas minimų asmenų menkumas nevertinimas.

Kartais deminutyviniu būdvardžiu siekiama parodyti išskirtinumą, perteikti neįprastumą. Pvz., [...] *Tu juk miela esi. Tokia maža **mažytėlė**, / [...]* / *čia, prieš Tave, nes matau Tavo šypseną, Tu / **mažytė**, tokia tartum labai **mažytėlė** [...]* [2003 m. gruodžio 16 d., antradienis, 21:25:51]; [...] *vieną dieną sutikusi savąjį princą ant **baltutėlio** žirgo suprasi kad ne viskas pasaulyje taip tamsu* [...] [2005 m. birželio 29 d., trečiadienis, 19:58:35]. Dvipakopių priesagų vartojimas sustiprina vaizdą, parodo išskirtinį mažumą, baltumą.

Estetinė funkcija. Deminutyviniai būdvardžiai atlieka estetinę funkciją, kai norima išvengti to paties žodžio pasikartojimo, pavadinti kokią nors ypatybę kitaip.

Analizuojamuose pokalbiuose pasitaikė ir eilėraščių. Įvairūs deminutyvinių būdvardžių vediniai padeda išlaikyti eilėraščio rimą ir ritmą. Pvz., *Meiliukas labai **jaunutis**... / Ir labai **negražutis**... / TIK jo vidus labai gražus... / Ir TAIP galvoja jis pats...* [2003 m. rugsėjo 4 d., ketvirtadienis, 14:18:41].

Teksto siejamoji funkcija. Šią funkciją deminutyviniai būdvardžiai atlieka, kai vartojami bendrašakniai mažibiniai maloniniai žodžiai tame pačiame arba greta esančiuose sakiniuose. Taip susiejamas visas tekstas. Pvz., *aš taip pat nepasitikiu Juo, kas liečia moteris...Jis manimi taip pat..Tiesiog, **mažytis** nepasitikėjimas yra GERAL... Jis turi būti nepastebimas... **Mažytė** baimė..prarasti..o tai parodo,kaip žmogučiai vienas kitą myli:)))* [2001 m. lapkričio 29 d., ketvirtadienis, 15:09:39]; *Už šį **mažiuką**, bet nuostabų meilės apibūdinimą Pūkeliui/ei galima skirti **mažiukę** nobilio premiją* [2002 m. gegužės 13 d., pirmadienis, 03:09:48]; *vistiek dar turiu **mažytę** viltį... **mažytę** svajonę savo širdutėje?? Juk viskas buvo taip gražu, jis buvo toks švelnus su manimi ir visada mane gindavo...* [2003 m. rugpjūčio 27 d., trečiadienis, 22:42:32]; *[...] kaip mažas mirštantis bejėgis gyvuniukas kabinausi į gyvenimą savo **mažučiais** nagiukais. Ir aš laimėjau !!! :)))* *[...]. Ir tais pačiais **mažučiais** nagiukais nebesikabinu į ateitį [...]* [2003 m. gruodžio 17 d., trečiadienis, 15:10:44]. Iš pateiktų pavyzdžių matyti, kad mažumą akcentuojantys būdvardžio deminutyvai (*mažytis, mažytė, mažučiais ir t. t.*) sieja rašančiojo išdėstytas mintis.

Kelios funkcijos. Kartais deminutyviniai būdvardžiai atlieka keletą funkcijų iš karto. Pvz., *[...] Daugel pušų... Tų sesučių... / Jau rikiuojas... prie manęs... / Ir dangutis... tas **gražutis**... / Šypsos... vaipos... prieš visus... / Ir **mažiukai** debesiukai... / Kyboja dangaus skliaute... [...]* [2003 m. rugsėjo 10 d., trečiadienis, 22:36:28]. Parodomas teigiamas dangaus vertinimas. Galima pastebėti ir tikslinimą, nes nurodoma, koks yra dangus (*gražutis*), debesys (*mažiukai*).

Apibendrinant galima teigti, jog daugiausia rasta pavyzdžių, kuriuose perteikiamas rašančiojo vertinimas. Neretai mažumą akcentuojantys būdvardžių deminutyvai (*mažytis, mažytė, mažučiais ir t. t.*) sieja rašančiojo mintis. Kiek mažiau mažiųjų maloninių būdvardžių, kuriais tikslinama. Rečiausiai rasta pavyzdžių, kur deminutyviniai būdvardžiai atlieka estetinę funkciją. Pasitaikė atvejų, kai būdvardžių deminutyvai atlieka kelias funkcijas vienu metu.

9. Deminutyvų vartojimas semantinėse figūrose

K. Župerka savo knygoje „Stilistika“ (1997) rašo, kad semantinės figūros yra viena iš stiliaus figūrų rūšių. Stiliaus figūra (lot. *figura* „išvaizda, pavidalas“) tai ypatingas, nestandartinis kalbinės raiškos būdas (Župerka 1997; 57). Galima skirti šias figūrų rūšis: leksines semantines (tropai ir kt.), darybines (individualieji naujadarai), morfologines (perkeltinis formų vartojimas), sintaksines (perkeltinis sintaksinių konstrukcijų vartojimas ir kt.) ir fonetines (pasakymo garsinės sandaros aktualizacija). Šiame darbe bus aptariamos semantinės figūros, nes būtent jose deminutyvai pavartoti dažniau nei kitose stiliaus figūrose.

Semantinių figūrų klasifikacija pateikta 6 lentelėje.

6 lentelė

Semantinių figūrų klasifikacija

Semantinės figūros			
PALYGINIMAS	METAFORA	METONIMIJA	KITOS SEMANTINĖS FIGŪROS
• meninis • frazeologinis	• hiperbolė • litotė • įasmeninimas • alegorija • ironija	• sinekdocha • antonomazija	• pleonazmas • kalambūras • oksimoronas • paradoksas
	• perifrazė		

Meninis palyginimas – tai daikto, veiksmo, ypatybės ekspresyvus nusakymas sugretinant su kitu reiškiniu, turinčiu bendrą (realų ar tariamą) požymį. Tarp vaizdinių kalbinės raiškos būdų palyginimas užima reikšmingą vietą, jis sudaro metaforos – svarbiausio tropo – pagrindą. „Palyginime išsiskiriami trys sudedamieji elementai: 1) dalykas, kurį lyginame (tema), 2) dalykas, su kuriuo lyginame (vaizdas, rema) ir 3) lyginimo pagrindas“ (Župerka 1983; 74). Pvz., *Gal aš paukštis... / Gal erelis... / Kuris skraido danguje.. / O galbūt paprastas medelis... / Kuris auga miško viduryje* [2004 m. lapkričio 21 d., sekmadienis, 18:18:04]. Asmuo (tema) save lygina su medžiu (vaizdas), kuris stovi, auga miško viduryje, tai yra lyginimo pagrindas. Dalykas, su kuriuo lyginama, paprastai yra akivaizdesnis už temą, nes paaiškina remą. Neretai pagrindinė palyginimo raiška –

dvinarė forma su lyginamaisiais jungtukais *kaip, lyg, it, tartum, negu, nei*. Mažybiniai maloniniai daiktavardžiai vartojami kaip tema, tai yra objektas, kuris yra lyginamas. Pvz., *Ištiesiu ranką ir paimu tavąją švelnutę kaip šilkas, lengvutę kaip pienės pūkas **rankutę!** [...] [2003 m. balandžio 1 d., antradienis, 22:37:51].*

Dažniau daiktavardžio deminutyvai vartojamas kaip rema. Pvz., *MEILĖ-lyg mažas **paukštelis**,perdaug suspausi-mirs, [...] [2003 m. rugpjūčio 14 d., ketvirtadienis, 01:56:35]; O aš tau tik žaisliukas / Kaip mažas vėjo blaškomas **paukštukas** [2003 m. rugsėjo 9 d., antradienis, 11:45:12]; [...] O tu.. tu palūždavai, kaip plonas **medelis**, papūtus silpnam **vėjeliui** [...] [2004 m. kovo 30 d., antradienis, 04:43:43]; Tu kaip saulės **spindulėlis** mano mintyse nušvinti [...] [2004 m. birželio 4 d., penktadienis, 15:29:40]. Neretai žmogus save lygina su *paukščiuku, medeliu, vėjeliu, saulės spindulėliu*.*

Kartais lyginama be minėtų lyginamųjų jungtukų. Pvz., *dieną naktį svajoju apie tave, tu man lyg **saulutė**... [...] tu man **gėlytė**, prasikalusi pro ledus [...] [2002 m. vasario 1 d., penktadienis, 23:15:51]. Ypač dažnai minima meilė, nes lyginama su sparneliais, saulute, krištolo gabaliukais ir t. t. Pvz., *Meilė - tai **sparneliai** vasaros drugelio, / Ji tokia lengvutė ir tokia trapi [...] [2001 m. gruodžio 1 d., šeštadienis, 17:26:17]; Meilė - tai pavasario gėlė tyra, tai **saulutė** kopianti į dangų [...] [2001 m. gruodžio 13 d., ketvirtadienis, 18:23:33]; Meilė- tai žmoguje spindintis krištolo **gabaliukas**,tai žiburys, vertas gyvenimo [...] [2002 m. balandžio 25 d., ketvirtadienis, 19:55:18]. Lyginant perteikiamas teigiamas rašančiojo požiūris į supančią aplinką.**

Palyginime pasirinktas deminutyvas yra reikšmingas tuo, kad paryškina objekto mažumą arba malonumą, tai yra atlieka tikslinamąją arba vertinamąją funkciją. Ne visoms figūroms deminutyvai yra vienodai svarbūs, nes pačią figūrą galima sudaryti ir su nedeminutyvu, tačiau pasirenkamas būtent deminutyvas, todėl jis yra reikšmingas.

„Tropas yra žodžio vartojimas perkeltine reikšme. Tropų tyrinėtojai nurodo įvairių jų skaičių. Kadangi reikšmė perkeliama, remiantis daiktų panašumu arba jų ryšiu, tai tikslinga skirti dviejų pagrindinių tropų – metaforos ir metonimijos – grupes“ (Župerka 1997; 60).

Metafora yra žodžio reikšmės perkėlimas pagal panašumą. Remiantis vieno daikto panašumu į kitą, pastarojo pavadinimas perkeliamas pirmam. Kiekviena metafora yra tam tikras palyginimas. Tačiau čia tepasakomas vienas lyginimo narys: su kuo lyginama (su ežeru, kalnu, ratu), o kas lyginama – nutylėta. Nutylėtąjį narį atkuria mūsų vaizduotė. Metafora visuomet esti dviejų vaizdų suma: žodžiu pasakyto ir suvokiamo.

Metaforos grupei priskiriama hiperbolė bei litotė, įsmeninimas, alegorija, ironija.

Hiperbolė – meninis padidinimas. Pvz., [...] *ašaros pradės lietus **upeliais** [...]* [2003 m. liepos 27 d., sekmadienis, 22:43:05]; *Išliek visas savo **ašarėles** ir pamiršk juos* [2003 m. rugpjūčio 6 d., trečiadienis, 22:33:56]; *Už gėrio laimės **lašelį** reikia sumokėti savo kainą :), ne **lašelis** o visa neišsemiamas vandenynas* [2003 m. rugpjūčio 13 d., trečiadienis, 20:47:50]. Pavyzdžiuose matyti, kad meninio padidinimo mastas neatitinka tikrovės. Nors tradiciškai teigiama, kad deminutyvas – mažus dalykus pavadinantis žodis. Šiuo atveju hiperbole perdedamas daiktų didumas, galia, reikšmė bei svarba, jų skaičius ar kiekis, išpučiamas požymis, veiksmo vyksmo ar būsenos trukmė, tempas, intensyvumo laipsnis ir kt.

Litotė – meninis sumažinimas. Tokių pavyzdžių buvo rasta daugiau negu meninį padidinimą reiškiančių deminutyvų. Pvz., [...] *ją saugo savo širdies **kamputyje** amžinai [...]* [2001 m. gruodžio 1 d., šeštadienis, 10:35:43]; [...] *širdies gilumoje dar yra rusenanti tos meilės **kibirkštėlė** [...]* [2001 m. gruodžio 1 d., šeštadienis, 10:35:43]; [...] *kaip tu žmogau gali nebemylėti, jei bent **trupinėlis** meilės, šilumos yra kiekvienoj širdy [...]* [2003 m. balandžio 7 d., pirmadienis, 19:58:44]. Iš pateiktų pavyzdžių matyti, kad mažiabūčiai maloniniai žodžiai (*kamputyje, kibirkštėlė, trupinėlis*) vartojimi norint perteikti mažumą. Jaučiamas ir tikslinimas, nes akcentuojama tik dalis (*širdies kamputyje; meilės kibirkštėlė; trupinėlis meilės*).

Kai kuriuose pavyzdžiuose išreiškiamas vertinimas, kuris gali būti teigiamas arba neigiamas. Pvz., [...] *jei myli tai myli kiekvieną jo **dalelytę** [...]* [2002 m. rugpjūčio 10 d., šeštadienis, 20:05:59]; *Juk gyvenimas melo apsuptyje tėra mažas ramybės **trupinėlis*** [2003 m. kovo 28 d., penktadienis, 13:13:22]; [...] *Gal kas atsiųs man bent pora **lašelių** meilės iš tėvynės?* [2003 m. rugsėjo 18 d., ketvirtadienis, 22:34:31]; [...], *kad užpildytume likusią tuštumą ne tik visame pasaulyje bet ir mūsų **širdelių kampučiuose**))) [...]* [2003 m. spalio 15 d., trečiadienis, 16:29:25]. Mažiabūčių maloninių žodžių vartojimas sustiprina vieną ar kitą pasakymą, kuriame norima patikslinti, perteikti mažumą, smulkumą, parodyti rašančiojo vertinimą.

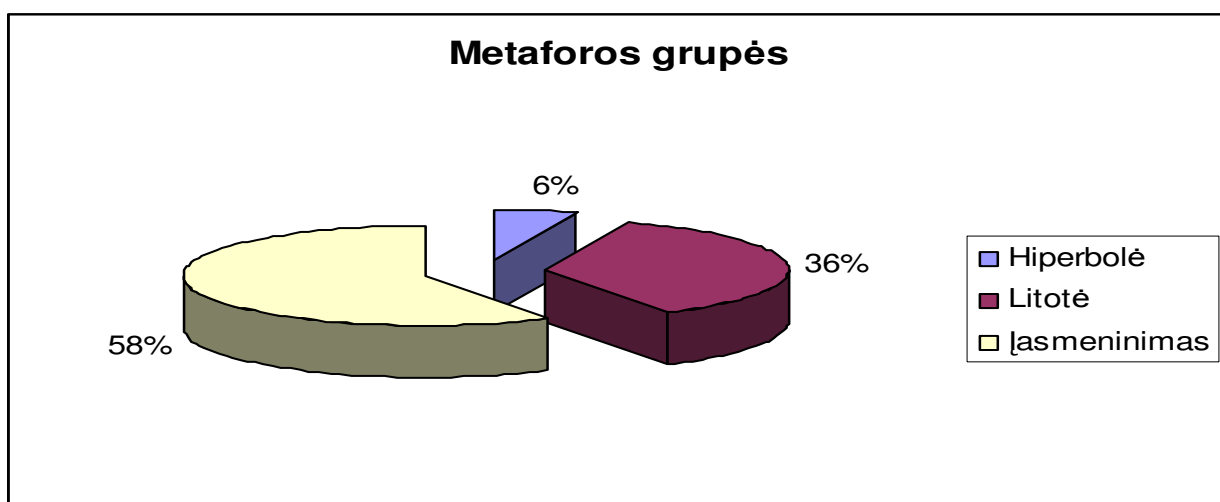
Įasmeninimas suprantamas gana plačiai. Tai išraiškos priemonė, kuri negyviems daiktams suteikia gyvos būtybės ypatumų, gyvuliams, paukščiams – žmogaus savybių. Vienais atvejais įasmeninimas remiasi žodžio reikšmės perkėlimu (metafora arba metonimija). Rasti keli metaforiškų įasmeninimų pavyzdžiai. Pvz., *Mano sužeistai **širdelėi** reikia tiek nedaug* [2003 m. birželio 19 d., ketvirtadienis, 23:45:10]; *Daugel pušų... tų **sesučių**... / Jau rikiuojas...prie manęs* [2003 m. rugsėjo 10 d., trečiadienis, 22:36:28].

Kitais atvejais negyvi daiktai, gyvuliai, augalai suvokiami kaip gyvos būtybės. Ypač daug pavyzdžių su deminutyvais *širdutė, širdelė*. Pvz., *Apie savo Gyvenimą... širdelės kalbas...* [2003 m. rugsėjo 10 d., trečiadienis, 22:01:18]; [...] *Gal būt tavo širdelė tai nujaučia, gal būt ji net taip pat jaučiasi [...]* [2004 m. kovo 30 d., antradienis, 04:43:43]; *Nežinau, kodėl apie jį galvoja mano širdutė* [2004 m. gegužės 14 d., penktadienis, 01:46:37]; [...] *kad jūs žinotumėt kaip kenčia mano širdutė [...]* [2004 m. lapkričio 23 d., antradienis, 21:47:22]; [...] *bet kai širdelė aprims suprasit, kad gyvenimas nesibaigia [...]* [2005 m. sausio 21 d., penktadienis, 19:55:33]. Šiuo atveju širdis suprantama kaip tam tikras asmuo, kuris gali kalbėti, nujausti, galvoti, kentėti ir t. t.

Rečiau sugyvinamas *vėjas, dangus, žvaigždės*. Pvz., *Švelnus vėjelis.../ Kuris savo švelniom rankutėm glosto mane* [2003 m. rugsėjo 6 d., šeštadienis, 00:32:17]; *Ir dangutis...tas gražutis.../ Šypsos...vaipos...prieš visus...* [2003 m. rugsėjo 10 d., trečiadienis, 22:36:28]; *Nenurimstantis vėjelis.../ O ta mažutė žvaigždutė.../ Dalina savo Meilę...* [2003 m. rugsėjo 22 d., pirmadienis, 22:44:49]. Taip perteikiamas rašančiojo teigiamas požiūris.

Kartais analizuojamoje interneto pokalbių svetainėje bendraujantys žmonės sugyvena ir jausmus, kuriuos patiria. Tai gali būti *liūdesys, ilgesys*. Pvz., *O aš ilgesiuką auginu* [2003 m. rugpjūčio 14 d., ketvirtadienis, 22:53:53]; *Užaina man liūdesiukai, sunkumai* [2004 m. gruodžio 9 d., ketvirtadienis, 19:49:54].

Aptarus daiktavardžių deminutyvų vartojimą tam tikrose metaforų grupėse, paaiškėjo, kad mažiabiniai maloniniai žodžiai dažniausiai rašomi į asmeninimuose (žr. 1 paveikslą).

1 pav. Daiktavardžių deminutyvų vartojimas metaforų grupėse

Metaforų pavyzdžių buvo rasta daugiausiai, bet jie skyla į mažesnes grupes. Tai yra: hiperbolė, litotė, įsmeninimai. Didžiąją dalį pavyzdžių sudaro įsmeninimai. Iš viso – 58 %. Litotės – 36 % pavyzdžių. Mažiausiai rasta su hiperbole, tik 6 %.

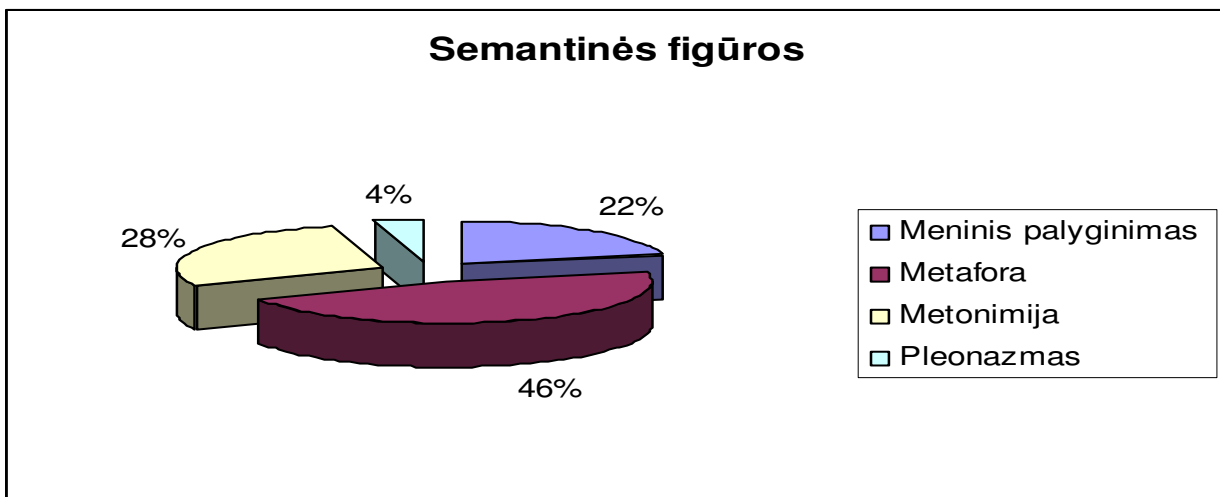
Metonimija skiriasi nuo metaforos tuo, kad žodžio reikšmės perkėlimas grindžiamas ne reiškinių panašumu, o daiktų, reiškinių ryšiu. Dažnai metonimiškai vartojami gretimų arba vienas nuo kito priklausančių daiktų bei reiškinių vardai. Pvz., [...] *maža širdutė sugeba ištrinti iš atminties skaudžius prisiminimus* [2003 m. balandžio 28 d., pirmadienis, 22:23:07]; [...] *ar daug sudaužytų širdelių?* [...] [2003 m. rugsėjo 13 d., šeštadienis, 18:10:45]; [...] *tikra meilė ateis, pasibels į tavo širdelę...* [...] *sušildys tavo širdutę* [2004 m. kovo 9 d., antradienis, 22:50:19]; *čia tiek daug kai paskaičiau yra sudaužytų širdučių kiek čia ir laimingų dar kol kas širdučių bet meilė sudėtingas dalykas* [...] [2004 m. sausio 24 d., šeštadienis, 19:50:10]; *Kokią didelę žaizdą palikai mano širdutėje* [2004 m. liepos 7 d., trečiadienis, 12:33:34]; *Štai aš ir vėl čia - tik dar labiau sudaužyta širdelė...* [...] [2004 m. liepos 11 d., sekmadienis, 21:32:13]. Analizuojamuose interneto pokalbiuose dažniausiai žmogų metonimiškai pakeičia daiktavardžio *širdis* deminutyvai. Iš paminėtų pavyzdžių matyti, kad rašančiųjų vertinimas yra teigiamas. Su gailėsčiu rašoma apie sudaužytas širdeles, tai yra įskaudintus žmones.

Be palyginimų ir tropų, yra ir kitokių semantinių figūrų: stilistinis pleonazmas bei tautologija, kalambūras, oksimoronas, paradoksas. Nagrinėjamuose pokalbiuose buvo rasti keli pavyzdžiai su pleonazmais.

„Pleonazmas (gr. *Pleonasmos* „nesaikingumas“) yra kalbinis perteklius: vienos reikšmės žodžių ar frazių sukaupimas tam pačiam dalykui nusakyti. Vieną stilistinio pleonazmo rūšį sudaro pleonastinis epitetas (paprastai vadinamas pleonazmu)“ (Župerka 1997; 66). Pvz., *Pilna žaižaruojančių žvaigždučių kažkur tolybėje* [2003 m. gegužės 27 d., antradienis, 15:04:16]. Taip akcentuojamas išskirtinis žvaigždžių vaizdas.

Kartais pleonazmas vartojamas norint perteikti mažumą. Pvz., *Tokia maža mažytėlė* [2003 m. gruodžio 16 d., antradienis, 21:25:51]; *Tu mažyte, tokia tartum labai mažytėlė* [2003 m. gruodžio 16 d., antradienis, 21:25:51]. Iš pavyzdžių matyti, kad kiekviename sakinyje rašomi bendrašakniai būdvardžiai (*maža mažytėlė; mažytė mažytėlė*), kuriais parodomas išskirtinis mažumas.

Analizuojamoje interneto pokalbių svetainėje deminutyvai dažniausiai vartojami keturiose semantinėse grupėse (žr. 2 paveiklą).

2 pav. Daiktavardžių deminutyvų vartojimas semantinėse figūrose

Apibendrinant išnagrinėtus pavyzdžius galima teigti, kad išsiskiria keturios pagrindinės semantinių figūrų grupės: metaforos, metonimijos, palyginimai, pleonazmai. Suskaičiavus surinktus pavyzdžius matyti, jog metaforų buvo rasta 46 %, metonimijų – 28 %, palyginimų – 22 %, o pleonazmų – tik 6 %.

Deminutyvai vartojami sudarant semantines grupės. Perkeltinės reikšmės žodžiai vartojami siekiant kalbos raiškumo, ekspresijos, vaizdingumo. Metaforiškas ar metonimiškas perteikimas rodo, kad reiškinyje panašus į kažką, kažką primena, su kažkuo susiliečia, pinasi. Semantinių figūrų vartojimas labai gyvina ir pajvairina kalbą.

Išvados

Lietuvių kalbos deminutyvus nagrinėjami daugelio kalbininkų. Daugiausiai aptarta mažybinių maloninių žodžių daryba, vedinių darybos reikšmės. Apie deminutyvų seką ir jų atliekamas funkcijas rašyta mažai. Deminutyvų vartojimas interneto pokalbių svetainėse nenagrinėtas.

Šio darbo pagrindas – interneto pokalbių svetainėje www.hot.lt/romance/love.htm vartojami mažybiniai maloniniai žodžiai. Iš viso rasti 1984 daiktavardžių ir būdvardžių deminutyvai. Pavyzdžių su daiktavardžiais esama daug daugiau (1905) negu būdvardžių (79).

Daiktavardžių deminutyvai dažniausiai sudaromi su bendrinėje kalboje vartojamomis priesagomis. Daugiausia su *-(i)ukas, -ė* (599). Taip pat nemažai pavyzdžių: *-(i)utis, -ė* (353), *-ytis, -ė* (288). Rečiau vartojamos priesagos *-aitis, -ė* (19), *-ulis, -ė* (4), *-užis, -ė* (3). Su tarmėse ir bendrinėje kalboje vartojamomis priesagomis buvo rasta keturiasdešimt pavyzdžių. Dažnesnės priesagos yra: *-(i)okas* (13), *-ynas* (12). Retesnė priesaga – *-ikė* (6). Vartojamos hibridinės priesagos: *-ka* (5), *-uška* (2), *-ička* (2). Kartais mažybiniai maloniniai daiktavardžiai sudaromi ir su keliomis priesagomis iš karto. Dvipakopės priesagos: *-eliukas* (5), *-učiukas* (1), *-ulytė* (1), *-eliokas* (1).

Analizuojamoje interneto pokalbių svetainėje vartojami daiktavardžių deminutyvai labai įvairūs. Jais tikslinama, vertinama, kai pakartojama keletą kartų, tekstas siejamas, o siekiant išvengti to paties deminutyvo rašymo, ieškoma įvairovės (estetinė funkcija). Neretai rasti mažybiniai maloniniai žodžiai atlieka net keletą funkcijų vienu metu.

Mažybiniai maloniniai daiktavardžiai rašančiųjų tekstuose vartojami įvairiai. Galimos tokios sekos: deminutyvas – deminutyvas, deminutyvas – nedeminutyvas (prepozicija), nedeminutyvas – deminutyvas (postpozicija), nedeminutyvas – deminutyvas – nedeminutyvas. Daugiausia pavyzdžių rasta, kuriuose tas pats rašantysis vartoja kelis bendrašaknius deminutyvus.

Nagrinėjamuose interneto pokalbiuose dažniau mažybiniai maloniniai būdvardžiai sudaromi su viena priesaga (iš viso 75 pavyzdžiai) negu su keliomis vienu metu (4 pavyzdžiai). Dažniausiai vartojama priesaga yra *-utis, -ė* (36). Taip pat nemažai pavyzdžių su *-ytis, -ė* (26). Retesnės priesagos yra *-(i)ukas, -ė* (7), *-(i)ulis, -ė* (6). Mažiausiai pavyzdžių buvo rasta su dvipakopėmis priesagomis: *-utėlis, -ytėlė, -učiukas*. Būdvardis *mažas* yra vartojamas dažniausiai ir beveik su visomis būdvardžių deminutyvinėmis priesagomis.

Deminutyviniai būdvardžiai sakinyje rašomi: su nedeminutyviniu daiktavardžiu, šalia kito daiktavardžio deminutyvo ir būdvardžių samplaikos. Mažybiniai maloniniai žodžiai vartojami

prepoziciškai ir pospoziciškai greta įvairių daiktavardžių. Dažniausiai deminutyviniai būdvardžiai derinami su nedeminutyviniu daiktavardžiu. Mažiausiai rasta tokių pavyzdžių, kuriuose mažybiniai būdvardžiai vartojami samplaikoje su bendrašakniais žodžiais.

Apibendrinat deminutyvinių būdvardžių atliekamas funkcijas, galima teigti, kad daugiausia rasta tokių pavyzdžių, kuriuose jaučiamas rašančiojo vertinimas. Dažniausiai perteikiamas teigiamas požiūris. Kiek mažiau būdvardžių deminutyvų, kuriais tikslinama. Analizuojamoje pokalbių svetainėje rečiausiai deminutyviniai būdvardžiai atlieka estetinę funkciją. Pasitaikė pavyzdžių, kai būdvardžio deminutyvai atlieka kelias funkcijas vienu metu.

Daiktavardžių ir būdvardžių deminutyvai vartojami ir semantinėse figūrose. Išsikiria keturios pagrindinės semantinių figūrų grupės, kuriose dominuoja mažybiniai maloniniai žodžiai: metaforos, metonimijos, palyginimai, pleonazmai. Semantinėse figūrose vartojamas deminutyvas yra svarbūs, nes paryškina objekto mažumą arba malonumą, tai yra atlieka tikslinamąją arba vertinamąją funkciją.

Apibendrinant baigiamąjį darbą galima teigti, kad deminutyvai vartojami ir internete. Analizuojamoje interneto pokalbių svetainėje rasti deminutyvai nuo benrindinėje kalboje vartojamų dažniausiai skiriasi savita rašyba. Tai yra, norint pabrėžti, tam tikros raidės rašomos po kelis kartus (*žmogelioookai, mažuttee* ir t. t.). Neretai sakinio viduryje deminutyvas rašomas didžiosiomis raidėmis (*ŽMOGELIUKAS, MEILIUKAS, MIMOZYTĖ* ir t. t.). Taip perteikiama intonacija.

Bendrinėje kalboje deminutyvai dažniausiai sudaromi su priesaga *-elis, -ė*. Pokalbių svetainėje www.hot.lt/romance/love.htm pagal darumą ši priesaga yra tik penktoje vietoje (230 pavyzdžių). Daugiausia deminutyvų analizuojamoje svetainėje su priesaga *-(i)ukas, -ė* (iš viso 599 pavyzdžiai, o skirtingų deminutyvų – 119). Esama pavyzdžių su hibridinėmis priesagomis (*-ka, -uška, -ička*), kurios yra svetimos bendrinei kalbai.

Pagal vietą saknyje, atliekamas funkcijas daiktavardžių ir būdvardžių deminutyvai vartojami taip pat kaip ir bendrinėje kalboje.

Semantinėse figūrose vartojami mažybiniai maloniniai žodžiai perteikia kalbos ekspresyvumą, vaizdingumą.

Deminutyvų yra daug ir įvairių. Jie gali būti padaromi iš kiekvieno daiktavardžio ir būdvardžio ir paprastai ne tik su viena, bet ir su keliomis priesagomis. Mažybinių maloninių žodžių vartojimas analizuotoje interneto pokalbių svetainėje rodo lietuvių kalbos savitumą.

Summary

The use of diminutives in the internet chat

The theme (objective) of this master's thesis is the use of the diminutives in the internet chat. The examples are collected from the internet chat, www.hot.lt/romance/love.htm. In the Lithuanian language the diminutive forms of nouns are more frequent than the diminutives of adjectives. That is clear from the collected examples.

The composition of diminutives is described in this work. The nouns and adjectives with one diminutive suffix are the most frequently used.

Also, the succession of nouns and adjectives and their functions in the text are described. In the internet chat, the usage of diminutives is very varying, that is they are very close to each other or very far from one another. The diminutive nouns and adjectives can perform (accomplish) all four functions of the text, that is, assessing, revising, relating and aesthetic.

Moreover, some instances, where diminutives may be used as different semantic figures, such as comparison, hyperbole, litotes and other, have been found.

It's necessary to mention that diminutives revivify the language. Besides they help us to avoid the repetition of the same words. Moreover the usage of diminutives shows the originality and individuality of the language.

Šaltinis

<http://www.hot.lt/romance/love.htm> [žiūrėta 2006-02-08].

Literatūra

1. Ambrazas, 1993 – Ambrazas S. *Daiktavardžių darybos raida*. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidyba.
2. Ambrazas, 1991 – Ambrazas S. Lietuvių kalbos nomina agents istoriniai ryšiai su deminutyvais. *Lietuvių kalbotyros klausimai* 29. P. 4–14.
3. Baranauskienė, 2006 – Baranauskienė S. Lietuvių kalba interneto labirintuose. *Kalbos aktualijos*. Red. A. Malakauskas. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla.
4. Bilkis, 1999 – Bilkis L. Lietuvių priesaginiai deminutyviniai helonimai. *Acta Linguistica Lithuanica (Lietuvių kalbotyros klausimai)* 41. P. 51–95.
5. DLKG, 1997 – *Dabartinės lietuvių kalbos gramatika*. Red. V. Ambrazas. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas.
6. Gudavičius, 2000 – Gudavičius A. *Etnolingvistika*. Šiauliai: K. J. Vasiliausko įmonė.
7. Jakaitienė, 1976 – Jakaitienė E., Laigonaitė A., Paulauskienė A. *Lietuvių kalbos morfologija*. Vilnius: Mokslo.
8. Jautakienė, 2000 – Jautakienė R. *Pagrindiniai literatūros teorijos terminai*. Šiauliai.
9. Kaukienė, 2004 – Kaukienė A. *Prūsų kalbos tyrinėjimai*. Klaipėda: „Druka“.
10. Keinys, 1999 – Keinys S. *Bendrinės lietuvių kalbos žodžių daryba*. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla.
11. Keinys, 1975 – Keinys S. Priesaginė lietuviškų terminų daryba. *Lietuvių kalbotyros klausimai: Lietuvių terminologija* 16. P. 7–56.
12. Klimas, 1999 – Klimas A. *Lietuvių kalbos mažybinių (maloninių) daiktavardžių žodynėlis*. Vilnius: „Standartų spaustuvė“.
13. KTŽ, 1990 – Gaivenis K., Keinys S. *Kalbotyros terminų žodynas*. Kaunas: Šviesa.
14. Kuncaitis ir kt., 1999 – Kuncaitis R., Milienė M., Muraškienė D., Tamošaitytė I. *INTERNET galimybės ir panaudojimas*. Vilnius: Lietuvos neakivaizdinio skyriaus centras.

15. Lotman, 2004 – Lotman J. Sakytinė kalba kultūros istorijos perspektyvoje // *Kultūros semiotika*. Vilnius: Baltos lankos.
16. LKG I, 1965 – *Lietuvių kalbos gramatika I*. Red. K. Alvydas. Vilnius: „Mintis“.
17. LKE, 1999 – *Lietuvių kalbos enciklopedija*. Red. V. Ambrazas. Vilnius.
18. LKŽ, 1968 – *Lietuvių kalbos žodynas*. 1. Atsak. red. J. Kruopas. Vilnius: „Mintis“. T. I.
19. Macienė, 2005 – Macienė J. *Deminutyvų stilistika*. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla.
20. Macienė, 2002 – Macienė J. Deminutyvų seka ir funkcionavimas tekste. *Acta Linguistica Lithuanica* 46. Vilnius. P. 59–71.
21. Macienė, 2002 – Macienė J. Iš lietuvių ir latvių kalbų deminutyvų tyrimų istorijos // *Lingvistika Lettica* 10. Rīga. Nr. 10. P. 73–91.
22. Macienė, 2001 – Macienė J. Lietuvių asmenvardžių deminutyvų vartojimas // *Žmogus ir žodis: Didaktinė lingvistika: Mokslo darbai*. Vilnius. T. I. Nr. 3. P. 43–47.
23. Macienė, 2003 – Macienė J. *Lietuvių kalbos deminutyvų stilistika*. Daktaro disertacija. Šiauliai.
24. Macienė, 2002 – Macienė J. Lietuvių vardų deminutyvai: daryba ir vartojimas. *Vārds un tā pētīšana aspekti* 6. Liepāja. P. 132–141.
25. MLLVG, 1959 – *Mūsdienu latviešu literārās valodas gramatika* 1. Rīga: Zinātne.
26. Paulauskienė, 1994 – Paulauskienė A. *Lietuvių kalbos morfologija*. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidykla.
27. Pikčilingis, 1975 – Pikčilingis J. *Lietuvių kalbos stilistika* 2. Vilnius: „Mintis“.
28. Razauskas, 1999 – Razauskas D. Rusiški keiksmažodžiai // *Liaudies kultūra*. Nr. 1 (64). P. 30–35.
29. Ryklienė, 2000 – Ryklienė A. Bendravimas internetu: kalbėjimas rašant // *Darbai ir dienos*. Nr. 24. P. 99–107.
30. Ryklienė, 2001 – Ryklienė A. *Elektroninis diskursas: kalbos ypatybės ir stilius*. Daktaro disertacija. Vilnius.
31. Rūķe-Draviņa, 1959 – Rūķe-Draviņa V. *Deminutive im Lettischen*. ABPH. Lindstedts univ.-Bokhandel, Lund.
32. Skardžius, 1943 – Skardžius P. *Lietuvių kalbos žodžių daryba*. Vilnius: Lietuvių mokslų akademija, Lietuvių kalbos institutas.
33. Šimėnaitė, 1990 – Šimėnaitė Z. Maloniniai kreipiniai // *Kalbos kultūra*. Nr. 59. P. 65–67.
34. TŽŽ, 1985 – *Tarptautinių žodžių žodynas*. Red. A. Kinderys, V. Viluveitas. Vilnius: Vyriausioji enciklopedijų redakcija.
35. Urbutis, 1978 – Urbutis V. *Žodžių darybos teorija*. Vilnius: leidykla „Mokslas“.

36. Valavičius ir kt., 2000 – Valavičius E., Našlėnienė A. *Bendravimas internete*. Kaunas: „Smaltijos“ leidykla.
37. Župerka, 1983 – Župerka K. *Lietuvių kalbos stilistika*. Vilnius: „Mokslas“.
38. Župerka, 1997 – Župerka K. *Stilistika*. Šiauliai: Šiaulių universitetas.
39. Виноградова, 1984 – Виноградова В. Н. *Стилистический аспект русского словообразования*. Москва: Наука.
40. Виноградова, 1987 – Виноградова В. Н. *Стилистика словообразовательно мотивированного слова. Русский язык: Языковые значения в функциональном и эстетическом аспектах*. Москва: Наука. С. 175–192.
41. Кожина, 1983 – Кожина М. Н. *Стилистика русского языка*. Москва: Просвещение.
42. Курилович, 2000 – Курилович Е. Положение имени собственного в языке. *Очерки по лингвистике*. Биробиджан: ИП „Тривиум“. С. 251–266.
43. Лопатин, 1987 – Лопатин В. В. Словообразовательные средства субъективно-оценочной прагматики высказывания и текста. *Русский язык: Языковые значения в функциональном и эстетическом аспектах*. Москва: Наука. С. 143–161.
44. Čepulkauskaitė I. Gyvenimas tinkle: lietuviško IRC ypatybės [žiūrėta 2005-02-01].
<http://www.sociumas.lt/Lit/nr19/irc.asp>
45. Miliūnaitė R. Kalbėjimo gyvumas – kalbos gyvybė [žiūrėta 2006-04-09].
http://www.llvs.lt/index.php?lng=lt&content=pages&page_id=163